Ljubljana, torek, 28. junija 1955

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

II. IZDAJA

Leto XXI. Štev. 150

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA« USTANOVLJENA 5. OKTOBRA 1934 // MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK. OD OSVOBODITVE DO 1. JUL. 1951 KOT DNEVNIK, NATO PA KOT TEDNIK // OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z »BORBO«

OB ZAKLJUČKU JUBILEJNIH SVEČANOSTI V SAN FRANCISCU

Neposredne naloge OZN

Po načelih koeksistence: razorožitev, pomoč zaostalim področjem in občа pomiritev

San Francisco, 27. jun. (AFP) Na zadnji seji svečanega zasedanja Generalne skupščine OZN je govoril predsednik Generalne skupščine Van Kleffens in še pet politikov, ki so bili v prejšnjih letih predsedniki Generalne skupščine OZN, in sicer kanadski zunanji minister Lester Pearson, mehiški delegat Padillo Nervo, iranski zunanji minister Nasrolah Entezam, filipinski delegat Carlos Romulo in belgijski zunanji minister Paul Henry Spaak.

Lester Pearson je opozoril na težavno pot, ki jo je OZN prehodila od ustanovitve dalje, in preizkušnjo, ki jo je preživljala v času, ko je izbruhnila korejska vojna. Pomen zasedanja Generalne skupščine ob desetletnici OZN, je dejal, je v tem, da je ponovno opozorilo na načela ustanovne listine in da je »skrajšalo pot, ki loči sedanjost od jutrišnjega dne, ko bo sila zaveznica pravice, miru in napredka«.

Carlos Romulo je primerjal sedanje zasedanje Generalne skupščine in bandunško konferenco azijsko-afriških dežel. Na obeh konferencah je prišla do izraza močna želja narodov po miru, a zagotovitev miru, je dejal, zahteva še nadaljnje žrtve.

Padillo Nervo je opozoril na glavne probleme, ki jih mora urediti OZN, da bi upravičila upe narodov. Pri tem je navedel nadzorstvo nad klasično in atomsko oborožitvijo, postopno omejitev oboroževanja in uporabo atomske energije, izključno v miroljubne namene in predvsem za razvoj zaostalih področij sveta. Zahteval je, naj specializirane ustanove OZN vse bolj razvijajo svoje delo, da bi čim bolje izpolnjevale svoje naloge.

Henry Spaak je terjal miroljubno koeksistenco med narodi in dejal, da je treba svet graditi na njeni osnovi, ker se je moč le z njo izogniti vojni. Sedanje zasedanje je prineslo svetu »poslanico optimizma«, sicer zmernega in opreznega, toda upravičenega spričo dejstva, da se je začelo vzdušje na svetu spreminjati. Zdaj je dobra samo tista politika, ki se zavzema za splošno razorožitev in nadzorstvo nad oboroževanjem. Iluzorno je prepovedati atomsko orožje, če pri tem pustimo državam tako imenovano klasično in konvencionalno orožje. Opozoril je na veliko odgovornost ministrskih predsednikov štirih velesil. »Razumeti morajo, da ne gre samo za njihove dežele, temveč za vse človeštvo.«

Opozoril je tudi na vlogo, ki jo lahko igrajo majhne in srednje dežele v prizadevanju za splošno pomirjenje.

Mirovna deklaracija OZN

V svojem zaključnem govoru je predsednik Generalne skupščine OZN rekel, da so mnoge delegacije zahtevale, naj bi v obliki pisanega besedila povzeli iz govorov ob tej obletnici izvirajoče naloge. Potem je Van Kleffens prebral deklaracijo, sestavljeno po posvetovanju z vsemi delegacijami. Deklaracija se glasi:

»Vsi člani, ki sodelujejo na svečani proslavi desetletnice OZN v San Franciscu, so poudarili skupno odločnost, da bodo bodoče rodove obvarovali vojnih grozot. Deset let, ki so minila od 26. junija 1945, je dalo nov smisel tej splošni težnji narodov, ker vedo, da bi nova vojna, v kateri bi uporabili moderno orožje, prinesla človeštvu nepopisne tegobe. Cilj, po katerem teže narodi, je mir, sloneč na načelih varnosti, pravice in prijateljstva med narodi, na načelih, izraženih v ustanovni listini.

Vse včlanjene dežele, so še enkrat potrdile svojo skupno zvestobo ciljem in načelom, izraženim v ustanovni listini OZN. Vse članice priznavajo, da sloni upanje glede ohranitve trajnega miru na načinu, kako se bodo narodi oklenili teh ciljev.

Vse članice so znova poudarile svojo odločnost, da bodo prispevale nove napore za poravnavo mednarodnih sporov tako, kakor zahteva od njih ustanovna listina, to se pravi z uporabo miroljubnih sredstev, tako da ne bodo prizadeti svetovni mir, varnost in pravičnost. Vse članice so znova poudarile odločnost, da bodo druga z drugo živele v miru in prijateljstvu.

Vse članice so tudi obljubile, da se bodo potrudile najti sporazum o razorožitvi, ki bo nudil večjo varnost in ki bo odstranil nevarnost atomskega uničenja sveta. Izrazile so svojo vero in voljo narodov, da svoja gmotna bogastva, rešena bremena oboroževanja, uporabijo za zboljšanje življenjskih pogojev.«

Potem ko je prebral deklaracijo, je Van Kleffens rekel: »Težave, ki nas čakajo, so enako očitne, kakor so bile očitne nevarnosti in razočaranju v minulosti. Toda naš kažipot je ustanovna listina, ki priporoča, naj bo OZN mesto, na katerem je treba vskladiti politiko njenih članov.«

Deklaracijo so sprejele vse v San Franciscu navzoče delegacije.

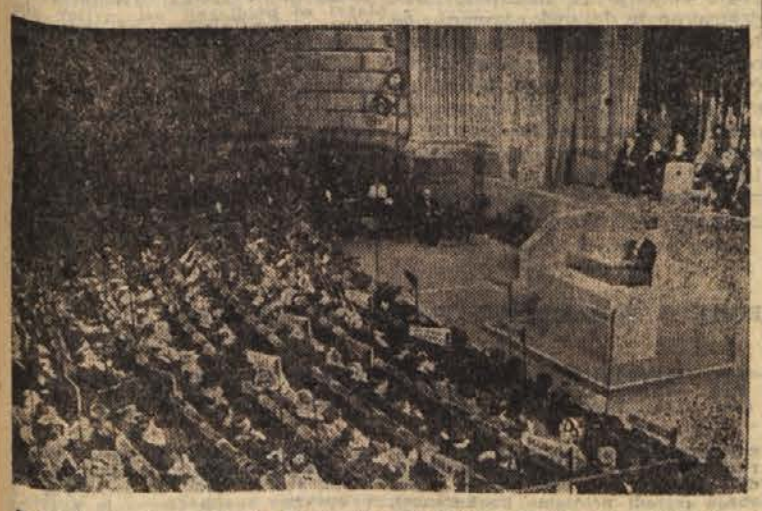

Z jubilejnega zasedanja Generalne skupščine OZN v San Franciscu

Svetovni gospodarski položaj

Po podatkih ECOSOC OZN se je mednarodna trgovina lani povečala po obsegu za 7 odstotkov

New York, 27. jun. (Reuter). Poročilo o svetovnem gospodarstvu, ki ga bodo prihodnji mesec proučevali v Ekonomsko-socialnem svetu OZN, pravi, da je mednarodna trgovina lani za 7 % presegla blagovno menjavo iz leta 1953. Zahodnoevropske industrijske dežele so največ prispevale k temu povečanju. Kar zadeva nekatere dežele Latinske Amerike in Južnovzhodne Azije, kjer se je leta 1953 začela inflacija, je ta leta 1954 ponehala. Trgovina se je v glavnem zboljšala, industrijska proizvodnja pa si je konec leta nekoliko opomogla.

V poročilu je med drugim poudarjeno, da mednarodna trgovina ne bi mogla doseči svoje predvojne ravni niti v primeru, ko bi ukinili sedanje omejitve v mednarodni trgovini. »Za razširitev mednarodnega sodelovanja morajo suverene države spraviti svoje gospodarstvo v medsebojni sklad in prevzeti ustrezno odgovornost.«

Glede vzhodnoevropskih dežel pravi poročilo, da te dežele večidel trgujejo druga z drugo, manj pa z ostalimi deželami, kakor se je to dogajalo prejšnja leta. Industrijska proizvodnja v teh deželah je lani narasla. V Sovjetski zvezi je industrijska proizvodnja narasla za 13 %, v drugih vzhodnoevropskih deželah pa je bilo to povečanje znatno manjše. Lani je Kitajska pospešeno večala svoje investicije v industriji. Leta 1954 so začeli delovati številni industrijski obrati.

Vremenska napoved

za torek, 28. junija

Deloma sončno s spremenljivo oblačnostjo. Popoldne, zlasti v alpskem svetu še nagnjenje h krajevnim ploham. Temperatura ponoči med 12 in 16, na Primorskem 19, čez dan med 24 in 29 stopinj C.

Zahodni veleposlaniki pri predsedniku republike

Beograd, 27. jun. (Tanjug). Ob zaključku razgovorov, ki so jih te dni v Beogradu imeli predstavniki Jugoslavije, ZDA, Velike Britanije in Francije, je predsednik republike Tito v Belem dvoru sprejel danes opoldne ameriškega veleposlanika g. Jamesa Riddlebergerja, britanskega veleposlanika g. Franka Robertsa, francoskega veleposlanika g. Françoisa Couleta in državnega podtajnika za zunanje zadeve Srdnjana Prico. Po sprejemu je predsednik republike pridržal svoje goste na kosilu, na katerem so bili tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, državni podtajnik za zunanje zadeve Hasan Brkić in generalni tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan.

Veleposlaniški razgovori v Beogradu državni podtajnik Srdjan Prica in veleposlaniki Riddleberger (ZDA), Roberts (Velika Britanija) in Coulet (Francija)

RAZGOVORI Z ZAHODNIMI VELEPOSLANIKI V DUHU ENAKOPRAVNOSTI

Prispevek k stvari miru in mednarodne stabilnosti

Beograd, 27. jun. (Tanjug). Na današnjem izrednem sestanku z novinarji so razdelili novinarjem uradno poročilo o razgovorih, ki so jih imeli v Beogradu državni podtajnik za zunanje zadeve Srdjan Prica, ameriški veleposlanik Riddleberger, britanski veleposlanik Roberts in francoski veleposlanik Coulet.

Komunike se glasi:

Od 24. do 27. junija so imeli v Beogradu državni podtajnik za zunanje zadeve Srdjan Prica in veleposlaniki ZDA, Združenega kraljestva in Francije razgovore o splošnem mednarodnem položaju in o vprašanjih s področja neposrednih medsebojnih stikov.

Ti razgovori pomenijo nadaljnji korak v vrsti posameznih in skupnih posvetovanj med predstavniki treh zahodnih vlad in jugoslovanske vlade.

Izmenjava misli, ki je minila v vzdušju prisrčnosti in medsebojnega zaupanja, je potrdila, da se štiri vlade v veliki meri strinjajo v presoji raznih mednarodnih vprašanj, ki so bila obravnavana. Ta sestanek je bil posebnega pomena spričo nedavnega ugodnejšega razvoja mednarodnega položaja. Štiri vlade so se sporazumele, da se je treba lotiti obravnavanja odprtih vprašanj z miroljubnimi sredstvi in s pogajanji, zasnovanimi na vsestranskem spoštovanju in pripoznanju pravic vseh narodov do neodvisnosti, enakopravnosti, samoobrambe in kolektivne varnosti v soglasju z ustanovno listino OZN. Vlade bodo še nadalje ukrenile vse, kar morejo, da bi prispevale k takšnim ureditvam.

Štiri vlade izražajo svoje globoko prepričanje, da sta obstoj trdne in neodvisne Jugoslavije in nadaljnje sodelovanje med njimi, zasnovana na popolni enakopravnosti, prispevek k stvari miru in stabilnosti. Vlade sodijo, da je tudi plodno in vsestransko sodelovanje, ki se razvija v okviru Balkanske zveze, važen prispevek k stvari miru in stabilnosti v tem delu sveta.

Štiri vlade so prepričane, da je ta metoda izmenjave misli v prid razvijanju še večjega razumevanja med njimi, da pa prav tako prispeva k nadaljnjemu zboljšanju splošnega mednarodnega položaja in k stvari miru na svetu. Prepričane so, da bodo dobri odnosi, ki so se v minulih letih med njimi razvili na raznih področjih, ostali in da se bodo še nadalje razširili.

S sestanka z novinarji

Zgornje poročilo je prebral na popoldanskem sestanku z novinarji opolnomočeni minister v državnem tajništvu za zunanje zadeve Mihajlo Javorski. Zatem je odgovarjal na vprašanja zbranih domačih in tujih novinarjev. Med drugim je Javorski poudaril, da so se razgovori, kakor je rečeno že v uradnem poročilu, razvijali na podlagi enakopravnosti in da so bili zelo koristni.

Na vprašanja, ali je jugoslovanska vlada zadovoljna s temi razgovori, je odgovoril: Jugoslovanska vlada je zelo zadovoljna z razgovori. Takšni razgovori med deželami lahko samo pripomorejo k nadaljnjemu razumevanju in sodelovanja, zlasti pa k stvari miru, ki nam je vsem pri srcu.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Bonnska deklaracija

o bodoči nemški vojski

Bonn, 27. jun. (Tanjug) Zahodnonemški obrambni minister Theodor Blank je prebral danes v Zveznem zboru vladno deklaracijo o načelih, po katerih se bo vlada ravnala v oborožitvi Nemčije. Vlada sodi, da mora biti nova nemška vojska podrejena nadzorstvu parlamenta in da ji mora načelovati civilist. To je sprejela vlada na zahtevo opozicije in dela strank vladne koalicije. Minister Blank je poudaril, da bo bodoča nemška vojska štela 12 divizij na kopnem — skupno 370.000 ljudi, 70.000 pripadnikov letalskih enot s 1326 letali ter 20.000 pripadnikov lahkih pomorskih enot. Obvezna vojaška služba bo trajala 18 mesecev, in sicer od 18. do 45. leta. Vladna deklaracija ne daje odgovora na vprašanje, ki so ga socialni demokrati že prej zastavljali, kolikšno bo namreč parlamentarno nadzorstvo nad vojsko učinkovito in kako bodo formulirali novo zakonodajo o tem. To vprašanje smatrajo za enega izmed najvažnejših pri ustanavljanju zahodnonemške vojske, od odgovora nanj pa je odvisno tudi stališče socialnih demokratov do nove vojske. Socialni demokrati so namreč sklenili, da se bodo abstinirali pri glasovanju o vojaških zakonih, če vlada ne bo dala vseh jamstev, da bo parlamentarno nadzorstvo nad novo vojsko uspešno.

Razprava o deklaraciji se bo začela v Zveznem zboru jutri.

Indijsko-poljsko sodelovanje

Skupna deklaracija napoveduje poglabljanje medsebojnih gospodarskih in kulturnih stikov in mednarodnega sodelovanja v duhu načel o koeksistenci

Varšava, 27. jun. (TASS). — V Varšavi so tik pred odhodom indijskega ministrskega predsednika Nehruja objavili skupno deklaracijo o razgovorih, ki jih je imel Nehru s predsednikom in člani poljske vlade. Deklaracija se glasi:

Na povabilo poljske vlade je ministrski predsednik republike Indije Djavaharlal Nehru obiskal Poljsko. Med svojim bivanjem v Varšavi se je ministrski predsednik Nehru razgovarjal s predsednikom ministrskega sveta LR Poljske in drugimi člani poljske vlade. Razgovori so pokazali, da sta obe vladi prežeti z željo po miru in voljo, da ga ohranita. Med razgovori so bili načeti mnogi problemi skupnih koristi za obe deželi. Med vprašanji, ki so jih obravnavali, je bilo tudi vprašanje Indokine, kjer Poljska in Indija sodelujeta v mednarodnih komisijah, kakor sta prej sodelovali v mednarodni komisiji za Korejo. Oba ministrska predsednika pozdravljata to sodelovanje svojih dežel v korist miru in obravnavanje važnih zadev s pogajanji.

Stiki med Poljsko in Indijo so bili in ostanejo prijateljski in med njima ni spornih vprašanj. Naši deželi sta nedavno sklenili trgovinski sporazum, s katerim je olajšan razvoj medsebojnih trgovinskih stikov. Oba ministrska predsednika izražata upanje, da se bodo ti stiki tudi v prihodnje razvijali v medsebojno korist obeh dežel in da bo prišlo do novih zvez in sodelovanja na gospodarskem in kulturnem področju. Oba ministrska predsednika v celoti potrjujeta in sprejemata pet načel, ki jih je že sprejelo več dežel.

Potem deklaracija našteva pet znanih načel o koeksistenci in poudarja potrebo, da bi v Indokini do kraja izpolnili določbe ženevskega sporazuma.

Oba ministrska predsednika, je rečeno na koncu deklaracije, izražata zadovoljstvo, da sta lahko osebno razpravljala in izmenjala misli o vprašanjih medsebojne koristi. Prepričana sta, da bodo sadovi njunih razgovorov še bolj okrepili stike med obema deželama v korist miru na svetu.

Nehru o vlogi Avstrije

Dunaj, 27. jun. (Tanjug). Na sprejemu, ki ga je avstrijska vlada danes priredila indijskemu ministrskemu predsedniku, je Nehru izjavil, da je treba v sedanji dobi atomskih bomb še bolj misliti na mir in delati za njegovo utrditev. Nehru je izrazil prepričanje, da bi Avstrija s svojimi koncepcijami in željo po miru, ne pa s svojo vojaško silo lahko odigrala aktivno vlogo v tej smeri. Indijski ministrski predsednik je dejal, da je Avstriji zlasti zdaj, ko je dosegla svobodo in neodvisnost, omogočeno, da aktivno dela za sporazumevanje med narodi in ohranitev miru.

Harold Stassen o ženevski konferenci

Washington, 27. jun. (AFP). — Svetovalec predsednika ZDA za razorožitvena vprašanja Harold Stassen je izjavil, da bi konferenca ministrskih predsednikov štirih velesil v Ženevi utegnila postati začetek nove faze v prizadevanjih za razorožitev. Pripomnil je, da ne ve, ali bo predsednik Eisenhower v zvezi s tem zastavil ministrskim predsednikom ostalih dežel na ženevskem sestanku kaka vprašanja.

Stavka v britanskih pristaniščih

London, 27. jun. (Tanjug). V nasprotju s priporočilom svojega sindikalnega vodstva je kakih 19.000 pristaniških delavcev sklenilo nadaljevati stavko v 6 angleških pristaniščih, ki traja že 6. teden. Na današnjih sestankih so sklenili, naj se stavka nadaljuje tako dolgo, dokler delodajalci in kongres Trade-Unionov ne pripoznajo nacionalne zveze pristaniških nakladalcev, ki ji pripadajo vsi stavkajoči delavci. Na priporočilo sindikalnega vodstva so londonski pristaniški delavci že pred tem sklenili, da se bodo vrnili na delo, danes pa so se v sporazumu z delavci v ostalih pristaniščih premislili in sklenili stavko nadaljevati. Spričo tega so danes v Londonu skeptični glede tega, da bo stavka končana že pred koncem tega tedna. Glede na dolgotrajnost stavke in število ladij, ki so z njo prizadete, v britanskih gospodarskih in uradnih krogih čedalje bolj opozarjajo na resne posledice, ki jih bo imela stavka za britanski uvoz in izvoz. Med vso stavko je v pristaniščih obtičalo že 288 ladij.

Tito bo obiskal Sovjetsko zvezo

Beograd, 27. jun. (Jugopress). V dobro poučenih krogih izjavljajo, da so državni voditelji Sovjetske zveze med nedavnimi jugoslovansko-sovjetskimi razgovori povabili predsednika republike Josipa Broza Tita, naj obišče Sovjetsko zvezo. Predsednik Tito je povabilo sprejel.

Darila Mao Ce Tunga

Beograd, 27. jun. (Tanjug) Predsednik republike Tito je sprejel danes dopoldne ob desetih v Belem dvoru veleposlanika LR Kitajske v Jugoslaviji Vu Sju Čuena. Sprejemu sta prisostvovala gen. tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan in načelnik protokola Sloven Smodlaka.

Kitajski veleposlanik, katerega sta spremljala svetnik Ču Čju Jen in drugi veleposlaniški tajnik Šju Dan, je izročil predsedniku Titu darila, ki mu jih je poslal predsednik LR Kitajske Mao Ce Tung. Predsednik republike se je zahvalil za darila in se s kitajskim veleposlanikom prisrčno razgovarjal.

SKUPŠČINSKO ŽIVLJENJE

OBRAVNAVANJE POSLOV S PODROČJA GOSPODARSTVA

ki preidejo v pristojnost ljudskih odborov

Odbor za organizacijo oblasti in upravo in oba zakonodajna odbora Zvezne ljudske skupščine so včeraj nadaljevali razpravo o zakonu o pristojnostih občinskih in okrajnih ljudskih odborov. Odbor za organizacijo oblasti in upravo je proučil prilogo k temu zakonskemu osnutku, v kateri so posamez našteti posli, ki preidejo na občinske ljudske odbore, dalje posli, ki jih obdrže občine, in naposled posli, ki ostanejo v pristojnosti okrajnega ljudskega odbora. Zakonodajna odbora sta dopoldne končala razpravo o zakonskem osnutku, potem pa sta začela tudi ta dva odbora proučevati prilogo.

V odboru za organizacijo oblasti in upravo so obravnavali posle s področja gospodarstva, ki preidejo v pristojnsost ljudskih odborov. To je večina poslov, ki bodo iz dosedanje pristojnosti okrajnih ljudskih odborov preneseni na občinske ljudske odbore. Zlasti važna je pristojnost, ki jo dobi zdaj občinski ljudski odbor, namreč da bo razdeljeval dobiček gospodarskih organizacij v okvirih, določenih z združenim planom okraja, in s predpisi okrajnega ljudskega odbora. S prenosom teh in drugih v zakonskem osnutku predvidenih poslov preide težišče sistema samouprave v krajevnih skupnostih z okraja na občino, vtem ko je glavna naloga okraja v opravljanju politično upravnih funkcij.

K delu zakonske priloge, ki so ga včeraj obravnavali, ni bilo pomembnejših pripomb. Sprožili so samo vprašanje, ali ne bi bilo bolje, da bi odloke o potrditvi oziroma odklonitvi potrdila pravil založniških podjetij prenesli na svet ljudskega odbora namesto na občinski ljudski odbor. Odbor pa se je postavil na stališče, naj bi izjemoma v tem primeru, ko gre za potrjevanje pravil tako važne ustanove, kakor je založniško podjetje, opravil to ljudski odbor občine, ne pa svet. Razen tega je odbor sklenil, da se tudi pravica do razpusta delavskega sveta in upravnega odbora podjetja prenese v pristojnost občinskega ljudskega odbora; za razpust pa bo potrebna privolitev okraja.

Odbori nadaljujejo delo.

(Tanjug)

Imenovan je strokovno-znanstveni svet Ekonomskega inštituta LRS

Izvršni svet LRS je na temelju uredbe o ustanovitvi Ekonomskega inštituta LRS imenoval člane strokovno znanstvenega sveta tega inštituta. Člani sveta so: Ljudski poslanec Anton Bole, ljudski poslanec inž. Karmelo Budihna, načelnik direkcije JDŽ inž. Radoslav Čotar, generalni direktor centralne Narodne banke za LRS Lavoslav Dolinšek, direktor Zavoda za planiranje LRS Jože Ingolič, direktor Zavoda za statistiko LRS Rajko Kiauta, direktor Elektrogospodarske skupnosti LRS inž. Vekoslav Korošec, pomočnik direktorja Zavoda za planiranje LRS inž. Viktor Kotnik, prof. inž. Stane Krašovec, prof. inž. Albin Orthaber, prof. dr. Jože Pokorn, direktor Zavoda za preiskavo materiala LRS inž. Viktor Turnšek, prof. dr. Dolfe Vogelnik in ljudski poslanec inž. Pavle Zavcer.

Zasedanje Republiškega sveta Sobranja Makedonije

Republiški svet Narodnega sobranja Makedonije obravnava osnutek zakona o področjih okrajev in občin Makedonije in osnutek zakona v ureditvi občin in okrajev.

Plenum Centralnega odbora sindikata PTT

Danes bo v Arandjelovcu zasedal plenum Centralnega odbora sindikata delavcev in uslužbencev PTT Jugoslavije, na katerem bodo obravnavali izpolnjevanje nalog III. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije.

Burmanska vojaška delegacija v Mariboru

Burmanska vojaška delegacija pod vodstvom poveljnika burmanske vojne mornarice komodorja Tan Peja je obiskala včeraj dopoldne tovarno avtomobilov na Teznu in tovarno aluminija v Kidričevem.

S SEJE ODBORA ZA GOSPODARSTVO ZBORA PROIZVAJALCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Sprememba republiškega družbenega plana

Republiški družbeni plan in proračun se spremenita v zvezi z ureditvijo vodnih skladov

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je imel včeraj sejo, na kateri je obravnaval predlog za spremembo zakona o družbenem planu LRS in zakona o proračunu LRS za leto 1955. Obrazložitev k obema zakonskima predlogoma je podal član Izvršnega sveta LRS Zoran Polič.

V republiškem družbenem planu in republiškem proračunu za letošnje leto so bila sredstva republiškega sklada za urejanje voda upoštevana na podlagi določb zakona o urejanju voda iz leta 1954. Ta zakon pa je Ljudska skupščina LRS zaradi potrebne vskladitve zveznimi predpisi spremenila v marcu, in sicer v tem smislu, da se financirajo ti skladi iz proračunskih sredstev republike in okrajev. Izvršni svet je bil pooblaščen določiti za letošnje leto višino sredstev republiškega sklada za urejanje voda ter njihovo razporeditev proti poznejši potrditvi Ljudske skupščine LRS. Pokazalo pa se je, da Izvršni svet sam tega ne more izvršiti in da je treba spremeniti tako republiški družbeni plan kakor tudi republiški proračun.

V republiškem proračunu za letošnje leto je bilo predvideno, da bo republiški vodni sklad znašal 900 milijonov din, ki bi jih plačala Elektrogospodarska skupnost LRS s prispevkom od vsake kilovatne ure. Po spremenjenem zakonu o skladih za urejanje voda pa Elektrogospodarska skupnost ni več dolžna vplačevati tega prispevka in se s tem njen dobiček poveča za višino prispevka, t. j. za 900 milijonov din. Polovica tega zneska pripada federaciji iz naslova zveznega davka na dobiček, druga polovica pa ostane Elektrogospodarski skupnosti, ki bo ta sredstva uporabila po navodilih Izvršnega sveta za plačilo realnih garancij in anuitet ter za finansiranje investicij elektrogospodarstva. S tem v celoti odpadejo dohodki republiškega sklada za urejanje voda.

Zaradi spremembe zakona o vodnih skladih pa tudi ostali uporabniki voda niso dolžni plačevati prispevkov v okrajne vodne sklade. S tem se bodo povečali dohodki teh uporabnikov za okrog 600 milijonov din, kar pomeni povečanje njihovih dobičkov. Polovica tega zneska bo pripadla federaciji iz naslova zveznega davka na dobiček, druga polovica pa po predpisih o delitvi dobička okrajem in uporabnikom voda. S tem pa se bo povečal tudi delež republike na dohodkih okrajev in mest za približno 150 milijonov. Ta nova sredstva pa je treba v družbenem planu razporediti, sicer ne bi bilo možno finansiranje sklada za urejanje voda.

Glede na to so potrebne spremembe določb XIX. poglavja družbenega plana o skupnih dohodkih LR Slovenije. Za teh 150 milijonov din se povečajo skupna sredstva republike od 17.785 na 17.935 milijonov, enako se poveča delež republike na dohodkih okrajev in mest od 14.586 na 14.736 milijonov. Republiškemu proračunu pripada 42,55 % dohodkov od deleža republike na dohodkih okrajev in mest (namesto 42,95 %), skladu za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski 6,8% (namesto 7%) kreditnemu skladu za zidanje stanovanjskih hiš 2,03% (2%), zvezi 45,8% (46,25 %), republiškemu skladu za urejanje voda pa 1,02 %. V zvezi s temi spremembami je v zakonu o republiškem proračunu spremeniti tudi skupni znesek predračunov posebnih skladov od 1920 na 1229 milijonov din.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev je po kratkih pojasnilih soglasno sprejel predlagane spremembe.

S.

S SEJE ODBORA ZA GOSPODARSTVO REPUBLIŠKEGA ZBORA

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine Slovenije je na včerajšnji seji razpravljal o predlogu spremembe zakona o proračunu ljudske skupščine Slovenije in predlogu odloka o spremembah družbenega plana Slovenije za leto 1955. Po kratki obrazložitvi zastopnika Izvršnega sveta dr. Marijana Breclja je odbor brez razprave in soglasno sprejel predlagane spremembe v zvezi z finansiranjem skladov za urejanje voda.

S SEJE ODBORA ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE ZBORA PROIZVAJALCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Kolektiv naj bo osnovni organ delavskega samoupravljanja

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev republiške Ljudske skupščine Slovenije je včeraj razpravljal o načrtu tez za zakon o upravljanju gospodarskih podjetij, ki ga je sestavila Podkomisija skupne zvezne komisije za predpise o delavskem samoupravljanju. Na seji sta bila navzoča tudi predsednik Odbora za organizacijo oblasti in uprave Vlado **Krivic** in predsednik Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS tov. **Mavricij Borc.**

V razpravi o načelnih problemih, ki jih vsebuje načrt tez, se je Odbor najprej zaustavil pri vprašanju, ali naj bo kolektiv osnovni organ delavskega samoupravljanja in ali naj ima razen pravice referenduma še druge pristojnosti. Načrt tez izraža mnenje Podkomisije, da kolektiv tehnično in pravno ni sposoben sprejemati sklepov in zanje odgovarjati ter da bi spričo takšne pravice kolektiva postalo pravno poslovanje podjetja negotovo. Po dokaj radikalnem predlogu Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Hrvatske pa naj bi imel kolektiv pravico zavrniti vsak sklep delavskega sveta.

Odbor za gospodarske organizacije je v razpravi o tem vprašanju ugotovil, da v mnogih podjetjih že zdaj ravnajo tako, da sklepa o posebno važnih zadevah celoten kolektiv, ne pa samo delavski svet. Ta praksa je pozitivna, ker vsak član kolektiva, ki je sodeloval pri sprejemanju sklepa, bolj živo čuti moralno dolžnost, da pomaga sklep tudi uresničevati. Poudarjena je bila tudi misel, da je delavsko upravljanje vsebinsko popolnejše, če postavlja celoten kolektiv temelje, na katerih potem deluje delavski svet. V manjših podjetjih z manj kot 30 ljudi pa že po sedanjem zakonu odloča o važnih vprašanjih celoten kolektiv, ki v takih podjetjih predstavlja delavski svet.

Odbor je nato sprejel stališče, naj bi imel celoten kolektiv pravico sprejemati proizvodni in finančni plan, pravila, delovni red ter zaključni račun podjetja. Tarifni pravilnik pa naj bi še sprejemal delavski svet, kajti osnovna načela pravilnika je moč regulirati že s pravili in delovnim redom podjetja, konkretizira pa jih lahko delavski svet.

Glede alternative, ali naj bi volili vsako leto polovico ali pa vsaki dve leti celoten delavski svet, je Odbor sodil, da gre pri tem predvsem za kontinuiteto v delu organov delavskega upravljanja, kajti sedaj je stvar taka, da na primer prejšnji delavski svet proizvodni plan podjetja sprejme, uresničuje pa ga novi delavski svet. Izmenjava polovice delavskega sveta bi bila sicer koristna, vendar bi bilo to menjavanje zapleteno. Omogočiti pa je treba, da bo šlo skozi šolo delavskega upravljanja čimveč ljudi, zato naj bi člane organov samoupravljanja ne volili dvakrat zapovrstjo. Predsednika delavskega sveta naj bi volili vsako leto, lahko pa bi bil prejšnji predsednik tudi ponovno izvoljen. Funkcija člana delavskega sveta oziroma upravnega odbora je častna. Razprava na včerajšnji seji odbora pa je opozorila, da bi bilo potrebno proučiti, ali ne bi morda kazalo uvesti minimalno odškodnino (denimo sejnino in potne stroške).

Zbor kolektiva sklicuje delavski svet. Pojavlja pa se vprašanje, kdo naj skliče zbor v primeru, če je na dnevnem redu odpoklic delavskega sveta. V takšnem primeru naj bi sklical zbor kolektiva občinski ljudski odbor na zahtevo predlagateljev.

Načrt tez predlaga, naj bi bil delavski svet dolžan razpisati referendum na zahtevo najmanj petine članov kolektiva (toda ne manj kot pet ljudi) ali na zahtevo izvršnega odbora sindikalne podružnice, če s tem soglaša okrajni sindikalni svet. Toda Odbor je sodil, da referendum ne bi bil v vsakem primeru umesten (v dosedanji praksi v Sloveniji referendumov v podjetjih skoraj nismo imeli). Odbor je zato zavzel stališče, naj bi imela pravico razpisati referendum delavski svet in pristojni ljudski odbor.

Delavski svet, ki je po sedanjih zakonskih predpisih dolžan sestajati se najmanj vsakih šest tednov, naj bi se po novih predpisih sestajal najmanj vsake tri mesece. Vendar je Odbor sodil, da bi bilo takšno obdobje predolgo, zato je predlagal, naj bi se delavski svet sestajal najmanj vsaka dva meseca. Njegovih sej naj bi se razen poslancev udeleževali tudi člani vodstva strokovneza sindikata in Okrajnega sindikalnega sveta.

Upravni odbor naj bi obdržal svoje sedanje že ustaljeno ime, dasiravno je dejansko izvršni odbor. Število članov upravnega odbora mora biti neparno, vključujoč tudi direktorja, ki je po svojem položaju član upravnega odbora. Upravni odbor naj bi se sestajal na seje najmanj vsakih 14 dni, v podjetju, kjer imajo tudi obratne delavske svete, pa najmanj vsak mesec.

M. Z.

ZA NAPREDEK KMETIJSTVA V LR SLOVENIJI

Tri milijarde za pospešitev kmetijske proizvodnje

Znano je, da znaša letošnji zvezni investicijski sklad za kmetijstvo 16 milijard din, vloženih pa je bilo 2000 zahtevkov v skupni vsoti 18,6 milijard, pri čemer niso vštete prošnje za nakup kmetijskih strojev, ker dajejo zanje kredite izven natečajev. Razlika med zahtevki in razpoložljivimi sredstvi bi ne bila velika, če bi od teh 16 milijard ne bilo skoraj za 11 milijard tranš že lani odobrenih kreditov za različne kmetijske objekte. Od tega zveznega fonda je Slovenija zaprosila le za 666 milijonov din, ker z vsemi svojimi zahtevki ni mogla sodelovati pri natečaju. Vzlic temu, da smo že sredi leta, ne vemo, koliko zaprošene vsote bodo odobrili in za katere prosilce. Počasen je potek in izpade nenormalno, da dobi investitor odobren kredit šele konec leta, čeprav bi v nasprotnem primeru, če bi bile investicije dane spomladi, že letos vplivale na pospešitev kmetijstva.

Slovenija razpolaga sedaj iz zveznih fondov za kmetijstvo z 877 milijoni din, republiški kreditni sklad znaša 265 milijonov in za investicije v kmetijstvu je določenih še 150 milijonov din. Precej več sredstev bodo dale kmetijske zadruge: za l. 1955 je predvideno, da bodo kmetijske zadruge prispevale okrog 1 milijardo din in ves denar bo vložen v čiste investicije. Zagotoviti pa bomo morali, da zadružne organizacije ne bodo sproti trošile ustvarjenih dobičkov, ker je to neracionalno in negospodarsko. Ustvarjen dobiček iz l. 1954 bi se praviloma moral porabiti šele letos. Ko seštejemo vse fonde in vsa sredstva, ki bodo v Sloveniji vložena v kmetijstvo letos, znaša vsota okrog 3 milijarde din, brez sklada za pospeševanje kmetijstva, ki bo v obliki premij in pomoči okrog 565 milijonov din prispeval za napredek kmetijstva. Če torej primerjamo sredstva za investicije v kmetijstvu z narodnim dohodkom iz kmetijstva, so te investicije približno 11 % celotnega narodnega dohodka, ki ga pri nas ustvarja kmetijstvo ali približno toliko, kolikor znaša kmečka dohodnina.

Precejšnje kritike s strani kmetijskih forumov pa je slišati, ker se zvezni fond za pospeševanje kmetijstva še ne izkorišča: niti še niso določeni pogoji, niti še ni rešen način upravljanja s temi skladi, medtem ko je republiški sklad že v celoti razdeljen prosilcem. Vsi pa pritrjujejo glede kreditiranja, da je treba zaostriti pogoje. Še vedno se namreč dogaja, da prosilci predlože zelo slabe ekonomske in tehnične dokumentacije. Osnova poslovanja mora biti rentabilnost. To načelo mora veljati za vse sektorje enako, potem pa še udeležba z lastnimi sredstvi in silami. Uporabljati obratna sredstva v investicijske namene pa je kršenje finančne discipline, zato Narodna banka izterjuje vse zneske, ki so bili do sedaj neupravičeno uporabljeni za investicije. V bodoče bodo kršilcem blokirani tekoči računi, odvzeti krediti ali pa zmanjšana obratna sredstva, ker bomo le z doslednim in ostrim režimom v finančnem poslovanju lahko odpravili vse oblike gospodarskega kriminala, glede investicij v kmetijstvu pa edino s tem lahko kontrolirali njihovo ekonomsko upravičenost. Lani so samo splošne kmetijske zadruge na primer za 770 milijonov obratnih sredstev uporabile v investicijske namene.

Veliko pomoč za napredek kmetijstva bodo prispevale tudi zadružne hranilnice z dajanjem kratkoročnih kreditov. V Sloveniji imamo 611 hranilno-kreditnih odsekov, ki razpolagajo z nad pol milijarde din, in 16 zadružnih hranilnic. Ti odseki in hranilnice pa bodo lahko ugodno vplivali na kmetijstvo, le če bodo sami zbrali čimveč sredstev, ker lahko zaradi lažjega in krajšega postopka v pravem času pomagajo prosilcem. Pogoji najemanja kreditov v njih in vračanja pa morajo biti isti kot v drugih zavodih.

Jak.

Delo medfakultetne konference pravnih fakultet

Včeraj dopoldne se je v dvorani ljubljanske Univerze začelo delo medfakultetne konference pravnih fakultet s strokovno razpravo na temelju referata o vsebinski problematiki fakultetnega statuta. Uvod v nekatere točke diskusije je podal prof. dr. Alojzij Finžgar. V diskusiji so najprej obravnavali vprašanje združitve pravnega in ekonomskega študija oziroma združitve pravnih in ekonomskih fakultet. Rezultat diskusije je bil, da se je konferenca soglasno izrekla proti takemu združevanju. Pri obravnavi problemov študijskega reda so prišla do izraza različna stališča posameznih fakultet. Tako zagovarja na primer zagrebška univerza strogi študij po letnikih, podobno tudi skopeljska in sarajevska, medtem ko je ljubljanska univerza predlagala popolno liberalizacio študija, tako da bi študent lahko izbiral vpisovanje in poslušanje posameznih predmetov in bi bil le zavezan vpisati in poslušati deset ur predavanj in pet ur seminarjev na teden. S posebnimi težavami se srečuje beograjska fakulteta zaradi velikanskega števila študentov, kar skoraj onemogoča količkaj individualno delo s študenti.

KAJ PRINAŠA UREDBA O ZUNANJETRGOVINSKEM POSLOVANJU

Strožji režim za zunanjetrgovinska podjetja

Mnogo je bilo v zadnjem času govora o tem, da je zunanjetrgovinskih podjetij preveč in da si podjetja na zunanjem trgu zbijajo cene na veliko škodo skupnosti. Imamo vrsto zunanjetrgovinskih podjetij z minimalnim izvoznim oziroma uvoznim prometom, za katere v resnici ni ekonomsko upravičeno, da nadalje obstoje. Vsega imamo zdaj v zunanjetrgovinskem registru kar 500 podjetij. Da se izločijo brezpomembna zunanjetrgovinska podjetja in otežkoči ustanavljanje takih podjetij, so v novi uredbi o zunanjetrgovinskem poslovanju (Ur. l. št. 25) zaostreni pogoji za vpis v zunanjetrgovinski register, razen za proizvajalna podjetja, kadar izvažajo ali uvažajo za lastne potrebe. Ekonomsko upravičenost mora potrditi Zvezna zunanjetrgovinska zbornica. Podjetje, ki se ukvarja z zunanjo trgovino, mora imeti v rezervnem skladu določena sredstva, razen tega pa mora položiti pri Narodni banki iz sredstev za samostojno razpolaganja ali iz sredstev, ki jih da ustanovitelj, določeno kavcijo, ki v posebno navedenih primerih zapade.

Pri vpisu proizvajalnih podjetij v zunanjetrgovinski register uprava za zunanjo trgovino ne ocenjuje ekonomske upravičenosti za vpis. Le-tega lahko odkloni le, če ugotovi, da količina blaga, ki je podjetju potrebna iz uvoza, ne opravičuje samostojnega nastopanja na zunanjem trgu.

POOSTRENE DOLOČBE ZA ČRTANJE PODJETIJ IZ REGISTRA

S tem v zvezi so tudi novi predpisi o črtanju podjetij iz zunanjetrgovinskega registra, in sicer na temelju sodbe častnega sodišča pri Zvezni zunanjetrgovinski zbornici ali sodbe pristojnega gospodarskega sodišča. Častno sodišče pri zunanjetrgovinski zbornici lahko odredi črtanje iz registra ne samo v primeru, da podjetje ne izpolnjuje za vpis določenih pogojev ali se ukvarja z zunanjetrgovinskimi posli, za katere ni registrirano, marveč tudi v primeru, da nelojalno nastopa v svojem poslovanju (zaradi nelojalne konkurence), če s svojim poslovanjem povzroča škodo družbeni skupnosti ali ugledu države v inozemstvu, ali se ne drži obveznih sklepov in dogovorov, sklenjenih v okviru Zvezne zunanjetrgovinske zbornice. V lažjih primerih lahko častno sodišče izreče začasno črtanje iz registra ali trajno oziroma začasno prepoved opravljanja določenih zunanjetrgovinskih poslov. Pri častnem sodišču lahko vloži tožbo za črtanje ne le uprava za zunanjo trgovino ali drug zainteresiran državni organ, marveč tudi vsaka gospodarska organizacija. Proti sodbi se pritožeto podjetje lahko pritoži Vrhovnemu gospodarskemu sodišču. V posebno hudih primerih izreče Uprava za zunanjo trgovino proti zunanjetrgovinskemu podjetju tudi začasno prepoved poslovanja do sodbe častnega sodišča. S sodbo lahko častno sodišče določi tudi, da zapade položena kavcija ali del te kavcije. Tudi kazenske določbe so poostrene. Gospodarsko sodišče lahko poleg denarne kazni za prekrške izreče, da se gospodarska organizacija črta iz zunanjetrgovinskega registra in da zapade kavcija.

Načelo, da se omejuje poslovanje zunanjetrgovinskih podjetij po strokah, sicer ostane še naprej v veljavi, vendar so odpadli predpisi o sorodnih strokah, na podlagi katerih je bila mnogim podjetjem odvzeta pravica poslovanja z določenimi proizvodi, ki slučajno niso spadali med sorodne stroke, čeprav je bilo podjetje v teh proizvodih že dobro uvedeno na zunanjem trgu. Zunanjetrgovinske stroke in predmete, ki spadajo v posamezne stroke, bo odslej določala Zvezna zunanjetrgovinska zbornica v soglasju z Upravo za zunanjo trgovino. Važne so tudi nove določbe, ki omogočajo proizvajalnim podjetjem, da ustanavljajo svoje izvozne in uvozne skupnosti. Taka skupnost opravlja zunanjetrgovinske posle samo na račun svojih članov in se združuje iz prispevkov svojih članov in provizij. Skupnost kakor tudi njen komercialno administrativni urad pa upravlja upravni odbor skupnosti.

STROKOVNA IN MORALNA KVALIFIKACIJA USLUŽBENCEV V ZUNANJI TRGOVINI

Podvojeno pozornost posveča nova uredba strokovni in moralni kvalifikaciji osebja, zaposlenega v zunanji trgovini. Zunanjetrgovinska podjetja morajo imeti ne le strokovno kvalificirane vodilne uslužbence s potrebno prakso, ampak je takšna strokovna kvalifikacija potrebna tudi za ostale kadre, ki opravljajo komercialne, tehnične, finančno-devizne in pravne posle v zunanjetrgovinskih podjetjih. Na delovnih mestih, ki so v zvezi z zunanjetrgovinskim poslovanjem, ne smejo biti zaposleni osebe, ki so bile obsojene za kaznivo dejanja proti ljudstvu in državi, proti narodnemu gospodarstvu ter družbeni in privatni lastnini (po določenih členih kazenskega zakonika) in proti službeni dolžnosti, kakor tudi osebe, ki so bile po devizniih predpisih kaznovane z denarno kaznijo nad 40.000 din. Posebna določba pravi, da se uslužbence gospodarskih organizacij, ki brez vednosti te organizacije sprejme od inozemskega sopogodbenika neobičajno darilo ali denar, kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do petkratnega zneska vrednosti prejetega darila.

Omeniti je še, da veljajo predpisi o zunanjetrgovinskem poslovanju po novi uredbi tudi za tujistične posle z inozemstvom in se morajo taka podjetja vpisati v zunanjetrgovinski register do 1. septembra. Že obstoječa zunanjetrgovinska podjetja pa morajo svojo organizacijo in svoje poslovanje prilagoditi novim predpisom v roku, ki ga bo določila Uprava za zunanjo trgovino.

g.

Dve mednarodni gledališči?

Dubrovnik, 27. junija. Kakor včeraj je bilo tudi danes v delu VI. kongresa Mednarodnega gledališkega inštituta najzanimivejše vprašanje ustanovitev stalnega mednarodnega gledališča v Parizu.

Razgovarjali smo se z več delegati o tem, kako si predstavljajo vlogo in značaj tega gledališča. Med drugim smo se razgovarjali tudi z generalnim tajnikom Inštituta André Josèjem, bivšim predsednikom Inštituta De Braujem in predsednikom Izvršnega odbora te organizacije Jean Darcantom. Vsi se strinjajo, da je ustanovitev mednarodnega gledališča ena izmed najvažnejših stvari, o kateri letošnji kongres razpravlja.

Toda za zdaj značaj tega gledališča še ni jasen. Odbor, ki o tem razpravlja, je sprejel predlog francoske, zavrnil pa predlog italijanske delegacije. Francoski gledališki delavci so predlagali ustanovitev gledališča, ki bi bilo dejansko zelo podobno dramskemu festivalu.

Predstavniki italijanskega nacionalnega centra sodijo, da bi bilo bolje, če bi stalni ansambel izvajal v tem mednarodnem gledališču dela avtorjev raznih dežel.

Italijanski predlog so zavrnili, razpravo o značaju gledališča pa nadaljevali. Prav tako razpravljajo tudi o predlogu indijske delegacije, da bi bilo treba ustanoviti v Indiji mednarodno gledališče za azijske narode.

M. J.

NEHRU V BANDUNGU

New Delhi, junija

Tropični naliv ni zadržal novinarjev, da ne bi 16. aprila v Bandungu dolgo čakali na Nehrujev prihod. Bandung je takrat stopal v zgodovino, čeprav večidel še opredeljen kot »neuspeh«. Toda indijski ministrski predsednik Nehru je bil kot glavna oseba bodočih dogodkov važnejši in zanimivejši od vseh.

Z gandhijevsko čepico na glavi, z rožo na prsih in v ozkih hlačah je bil videti skoraj kakor običajno v Delhiju. Samo zmeraj živahni obraz in bleščeče oči so pričale o zaskrbljenosti in utrujenosti. Nehru takrat ni hotel govoriti z novinarji. »Zdaj ni čas za izjave,« je rekel glasno in z vsakim gibom obraza ali rok, z odlomki prestreženih ali samo dozdevno prestreženih stavkov, kakor je komu ugajalo ali bilo potrebno, je napovedal, da je konferenci v Bandungu zagotovljen uspeh že s tem, da se je 29 afriških in azijskih dežel sporazumelo, da pridejo v Bandung in da se bodo pogovorile o svoji usodi.

To je bil cilj Bandunga. Bolj kakor kdorkoli je vso težo tega cilja čutil Nehru, pobudnik novega boja za svobodo, zdaj ne samo več za Indijo, marveč za dva kontinenta, za velik del vsega človeštva. Doma je njegov sijajni intelekt zadostoval, da je navdušil prijatelje in zamašil usta nasprotnikom. Jasnost njegovih misli je zmeraj zadostovala, da je prepričala slehernega, kdor se imenuje Indijca. Toda tu v Bandungu, prvikrat pred velikim mednarodnim forumom, sredi mnogih neznanih in še težavnejših znanih činiteljev — kako mislijo tu Nehrujeva osebnost, njegov odpor proti dvoličnosti ter istočasna bistroumnost in potrpežljivost z drugimi prodreti in se uveljaviti? Mnogi novinarji so odgovorili na to vprašanje nikalno. In Nehru je to vedel, bal se je in želel si je delovnih sestankov.

V Bandungu — so mu rekli — bo mnogo akademskega razpravljanja. To pa je Nehru sovražil že kot mladenič, ko je odšel iz bogate hiše svojih staršev, da bi se posvetil akciji in pridobil za akcijo druge. Tu bo mnogo neizgovorjenega in nejasnega — marsikaj, s čimer se ne bo strinjal, pa vendar ne bo mogel odločno nastopiti proti, da se ne bi izgubil v podrobnostih na škodo celote. »Upamo, da Kitajska Bandunga ne bo izkoristila za propagandno platformo,« je rekel Nehru in utrdil prepričanje, da takrat pravzaprav še noben pomembnejši činitelj konference ni bil dokončno določen. Cilj pa je bil, vsaj za Nehruja, zelo jasen: svoboda in mir. »Prvo brez drugega ne gre, ker ni miru v kolonializmu, ne svobode v vojni.«

Te Nehrujeve besede pa so bile privid, ki ga je bilo treba postaviti v Bandungu pred vse, ne da bi pri tem vedeli, ali ga bodo ostali udeleženci razumeli, niti ali se bodo strinjali z njim in hoteli ubrati pot koeksistence, ki jo smatra Indija za edino možno.

Osem dni so Nehruja spremljale fotografske kamere in časopisni komentarji.

»Nehru je srdit, Nehru je izgubil prvo rundo, Nehru je izgubil vodstvo v Aziji, Nehru je nervozen, nezadovoljen.« In res sta Nehrujeva zgovornost in prepričljivost često ostali za zaprtimi vrati sejne dvorane, izza katerih je Nehru pogosto prihajal utrujenega obraza. Zato so njegovo nestrpnost imenovali »nervoznost«. Njegovo strastno privrženost veliki viziji pa so razlagali kot »srd«. K njemu so prihajali in od njega odhajali sodelavci in prijatelji osem dni, prihajali in odhajali so ponoči in še dolgo po polnoči.

In ko je na koncu »prva konferenca barvnih narodov« sprejela Nehrujeve ideje in pazljivo poslušala tudi ostale državnike Azije in Afrike, ko sta se dve tretjini človeštva izrekli za sodelovanje, ko je 29 narodov, veliki in mali, ki predstavljajo suverene politične nazore in skoraj vse državne ureditve, vzlic vsem težavam doseglo enodušni načelni sporazum zgodovinskega značaja, tedaj je utrujeni Nehrujev obraz znova zažarel v vsem njegovem mladostnem poletu.

Niti tedaj ni govoril z novinarji, marveč je z izrazom spočitega in zadovoljnega človeka spričo uspešno izpolnjene naloge pustil na stotine novinarjev, da so tolmačili njegov nastop po lastnem preudarku.

LADISLAV BRUNER

SREČANJE

Od srečanja Tito-Nehru in od objave jugoslovansko-indijske deklaracije je minilo pet mesecev. V tem času se je zgodilo na mednarodnem torišču več važnih stvari: v Bandungu je bila konferenca 29 azijskih in afriških dežel, podpisali so avstrijsko pogodbo, sprožili nove predloge o razorožitvi in atomski energiji, sklenili sklicati konferenco predsednikov vlad Velike Britanije, ZDA, Sovjetske zveze in Francije, najbolj avtoritativna sovjetska delegacija je obiskala Jugoslavijo, objavljena je bila skupna jugoslovansko-sovjetska deklaracija, začeli so se sovjetsko-japonski razgovori, objavljena je bila skupna indijsko-sovjetska deklaracija, OZN je imela jubilejno zasedanje, na katerem je prišlo do izraza novo vzdušje in svet je v tem času doživel še nekaj razveseljivih dogodkov.

Vsi ti veliki mednarodni dogodki so sestavni del splošnega procesa popuščanja napetosti in postopnega uveljavljanja v širšem svetovnem obsegu nove politike, ki naj zamenja blokovsko. Ministrski predsednik Nehru in predsednik Tito bosta lahko torej na bližnjem sestanku ugotovila, da so dogodki v celoti potrdili pravilnost njune sodbe o mednarodnem položaju in teženj v njegovem gibanju.

»Predsednik republike in predsednik vlade,« je rečeno v jugoslovansko-indijski deklaraciji z dne 25. decembra 1954, »prepričana, da je popuščanje napetosti na svetu neogibni uvod v razvijanju kolektivnega miru, pozdravljata nekatere znake popuščanja napetosti na svetu in hkrati želita posvetiti svoje odkritosrčne napore nadaljnjemu zmanjšanju napetosti in preprečitvi njenega povečanja.«

V skupni indijsko-jugoslovanski deklaraciji, v kateri so pojasnjena temeljna demokratična načela, na katerih slone stiki med našima dvema deželama, je izraženo prepričanje, da bo prišlo v mednarodnih odnošajih do širše uporabe načel in prakse politike aktivne koeksistence, za katero se Indija in Jugoslavija aktivno in zavestno zavzemata.

»Predsednik republike in predsednik vlade,« je poudarjeno v tem dokumentu, »sta prepričana, da bi lahko načela, po katerih sta se sporazumela, naj ju vodijo v njunih medsebojnih stikih, uporabili tudi v večjem obsegu. Če bi ta način sprejeli, bi lahko znatno pripomogel k zmanjšanju napetosti na svetu in poravnavi še neporavnanih sporov. Tako bi se razširilo področje miru in zmanjšala strašna možnost vojne, tako bi nastalo večje zaupanje in večje možnosti glede svetovnega sodelovanja.«

Zdaj postaja čedalje očitneje, da se demokratična načela in na njih sloneča politika aktivne koeksistence že pojavljajo v širših mednarodnih okvirih in da so dokaj močne težnje, da se bodo še bolj razširila. Nobenega dvoma ni, da sta Indija in Jugoslavija znatno pripomogli k poglobitvi in okrepitvi takšne pozitivne evolucije v mednarodnih odnošajih.

Stvarni kriterij za presojo značaja in učinkovitosti določene politike je lahko samo konkretna mednarodna praksa. Če torej presojamo in vrednotimi skupno indijsko-jugoslovansko deklaracijo s stališča mednarodnih dogodkov v zadnjih petih mesecih, moramo ugotoviti, da je bila v tej deklaraciji izražena politika pravilna in učinkovita.

Če imamo pred očmi neovrgljive uspehe te politike in velik pozitiven vpliv jugoslovansko-indijske deklaracije na mednarodni položaj, lahko jasno spoznamo pomen bližnjega srečanja Nehru-Tito. Izmenjava mnenj dveh tako velikih osebnosti, kakor sta Tito in Nehru, o sedanjem mednarodnem položaju, ki se v mnogih oblikah razlikuje od položaja pred petimi meseci, bo nedvomno močno vplivala, da se bo mednarodno vzdušje še zboljšalo. Razen tega pričakujemo od bližnjega srečanja Tito-Nehru velike uspehe tudi na področju nadaljnjega razvijanja jugoslovansko-indijskega sodelovanja. To sodelovanje je že doseglo zavidanja vredno višino, kar pa ne pomeni, da smo na obeh straneh izkoristili vse možnosti na političnih, gospodarskih, kulturnih in drugih področjih sodelovanja.

Vse to govori o velikem pomenu obiska predsednika indijske vlade Nehruja in vsa jugoslovanska javnost nestrpno pričakuje njegov prihod. J. S.

Antonio Segni na preizkušnji

Na glavne težave bo pri dosedanji koaliciji naletel s svojo agrarno politiko med liberalci in republikanci

Rim, 27. jun. (AFP). Predsednik republike Giovanni Gronchi je sprejel sinoči prof. Antonia Segnija. Potem je predsedstvo republike objavilo, da je dobil Segni nalog, naj »vnovič prouči težnje raznih parlamentarnih skupin, da bi tako sestavili program nove vlade« in naj mu o tem do četrtka poroča. Tako je postal Segni eden izmed najresnejših kandidatov za novega predsednika vlade, toda komunike kaže, da bo šele sredi tega tedna znano, ali bo dejansko dobil nalog za sestavo vlade. Za zdaj je njegova misija informativnega značaja.

Bivši kmetijski minister v De Gasperijevi vladi, demokristjan Antonio Segni se je začel danes razgovarjati s predstavniki štirih strank centra — demokristjani, liberalci, republikanci in socialnimi demokrati. Segni skuša dognati, ali je sploh še mogoče obnoviti koalicijo centra in sestaviti vlado, ki bi slonela na parlamentarni večini dosedanjih vladnih strank.

Okoliščino, da je Gronchi zaupal Segniju samó nalogo, da prouči politični položaj, ne pa tudi mandat za sestavo nove vlade, imajo tu za znamenje, da rešitev vladne krize še ni neposredno na dnevnem redu. Stranke centra so se sicer načelno izrekle za obnovo dosedanje koalicije, niso pa še zavzele svojega stališča glede programa in sestave nove vlade. Zlasti še ni jasno, ali bodo liberalci privolili, da bi Segni prevzel predsedstvo vlade in speljal svojo politiko o agrarnem vprašanju, ki so jo doslej odklanjali. Segni je tvorec osnutka zakona o agrarnih pogodbah, ki bi znatno omejile pravice zemljiških posestnikov, hkrati pa utrdile položaj zakupnikov, ki zemljo obdelujejo.

Spričo tega bo moral Segni glede na liberalce bodisi opustiti svojo zamisel ali pa jim popustiti na kakem drugem področju, da bi odnehali na tem.

Segni bo imel preglavice tudi z republikanci. Ti so danes zahtevali, naj nova vlada opusti dosedanjo Scelbovo agrarno politiko. Če bo Segni v to privolil v skladu s svojimi lastnimi težnjami, bodo novo politiko liberalci vsekakor odklonili.

Veleposlaniški razgovori v Beogradu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na vprašanje, ali so na konferenci v Beogradu govorili tudi o nemškem vprašanju, je Javorski dejal: Kar se tiče Nemčije, so se jugoslovanska vlada in predstavniki treh zahodnih vlad v celoti strinjali v tem, da je treba zastaviti vse moči za ureditev nemškega vprašanja kot bistvenega vprašanja varnosti in miru v Evropi. Nemško vprašanje so obravnavali samo v splošnih okvirih, saj sploh ni bil namen konference, da bi našli obliko za ureditev tega vprašanja.

Potem so ministra Javorskega vprašali, ali so predstavniki štirih vlad razpravljali tudi o škodljivosti vojaških in ideoloških blokov. Odgovoril je: Izmenjali so misli o vseh bistvenih mednarodnih vprašanjih. Kar se tiče ideoloških blokov, je stališče jugoslovanske vlade znano in je težko kaj pripomniti. Znano je, da meri naše prizadevanje v sedanjem mednarodnem položaju na ureditev svetovnih vprašanj s pogajanji, z zbliževanjem med narodi in s preprečevanjem vsega, kar bi krepilo težnje po razdelitvi sveta na ideološke bloke in kar bi hkrati zaviralo pomiritev na svetu.

V odgovorih na nadaljnja vprašanja je Javorski izjavil, da lahko takšna izmenjava mnenj samo pripomore k nadaljnji poglobitvi sodelovanja. Takšna metoda je lahko koristna tako za razumevanje med narodi kakor tudi za ureditev sedanjih mednarodnih problemov.

Na vprašanje, ali so v načrtu nadaljnji sestanki predstavnikov štirih dežel, je opozoril na uradno poročilo, v katerem sta ugotovljeni koristnost takšnih sestankov in želja, da bi se nadaljevali na podlagi odkritosrčne in enakopravne izmenjave misli. Javorski je novinarjem izjavil, da se konference štirih poslanikov ni udeležil noben vojaški izvedenec.

Ko so Javorskega na koncu vprašali, ali so na konferenci veleposlanikov govorili tudi o nedavnih jugoslovansko-sovjetskih razgovorih v Beogradu, je odgovoril: V tistem delu razgovorov, ki se je nanašal na splošni politični položaj na svetu, zlasti na sedanjo fazo zboljševanja svetovnega položaja, so govorili tudi o politiki Sovjetske zveze in o politiki vlad drugih dežel.

Po izjalovljenem atentatu na predsednika Liberije

Monrovia, 27. jun. (AFP). — Liberijska policija je prijela 38 ljudi, ki so pretekli četrtek baje sodelovali pri poskusnem atentatu na predsednika republike Tubmana. Atentat je bil izvršen v nekem kinematografu v Monroviji. Atentator je med predstavo prišel v kinematograf in je hotel streljati na predsednika, vendar so njegovo nakano še pravočasno preprečili.

Med preiskavo so se nekateri osumljenci policiji z orožjem postavili po robu. Tako so bili ubiti 3 policijski častniki in je bilo nekaj policistov ranjenih, ko so skušali aretirati nekega Davida Colemana, ki mu je uspelo pobegniti.

Preskrba Gorice z vodo

Beograd, 27. jun. (Tanjug). — Danes so v državnem tajništvu za zunanje zadeve podpisali protokol o izmenjavi ratifikacijskih instrumentov in uveljavljenju sporazuma o preskrbi goriške mestne občine z vodo ter o izmenjavi not, ki se tičejo tega vprašanja.

Fejsal v Turčiji

Ankara, 27. jun. (Tanjug). Iraški kralj Fejsal je danes prispel s svojim spremstvom v Turčijo na uradni obisk, ki bo trajal do 5. julija. Razen Ankare in Carigrada bo obiskal še več drugih mest na obali Črnega morja.

PROTI RASIZMU V JUŽNI AFRIKI

New Delhi, 27. junija (IIS). Na kongresu v Cliptownu blizu Johannesburga je bila sprejeta resolucija, s katero zahtevajo udeleženci socialno, politično in ekonomsko enakost za vse prebivalstvo Južnoafriške unije. Kongresu je prisostvovalo 1000 delegatov.

Na zaključni seji, ki je bila včeraj, je med debato o resoluciji policija na konjih vdrla v dvorano in zaplenila vse dokumente in publikacije, ki so jih našli na govorniškem odru in po mizah. 50 delegatov je bilo aretiranih brez navedbe vzroka.

ZADNJE VESTI

KOČA POPOVIĆ ODPOTOVAL IZ SAN FRANCISCA

San Francisco, 27. junija (Tanjug). Jugoslovanska delegacija, ki je prisostvovala jubilejni proslavi OZN, je z državnim tajnikom za zunanje zadeve Kočo Popovićem na čelu sinoči z letalom zapustila San Francisco. Poleg Koče Popovića so v delegaciji še Leo Mates, dr. Jože Brilej, Dimče Belovski in Feliks Gorski.

INDIJSKI NOVINARJI V VOJVODINI

Novi Sad, 27. junija (Tanjug). Dei indijskih novinarjev, ki so včeraj prispeli v Beograd, je danes obiskal Novi Sad in nekatera podjetja v okolici.

ČLANI RADIA LJUBLJANE NA OBISKU PRI IZSELJENCIH

Pariz, 27. junija (Tanjug). Skupina pevcev in izvajalcev »Veselih večerov« Radia Ljubljana je z velikim uspehom gostovala v rudarskih naseljih departementov Meurthe et Moselle in Pas de Calais. Člani Radia Ljubljana so priredili jugoslovanske večere v naseljih, kjer živi precej slovenskih rudarjev, ki so jih zelo toplo sprejeli.

SVET ATLANTSKEGA PAKTA SE SESTANE 16. JULIJA

Pariz, 27. junija (AFP). Na seji Stalnega sveta organizacije Atlantskega pakta je bilo sklenjeno, da bo 16. julija v Parizu sestanek sveta ministrov Atlantskega pakta.

V poročilu, ki je bilo o tem izdano, je rečeno, da bo sestanek ministrom za zunanje zadeve Francije, Velike Britanije in ZDA »nudil priložnost za izmenjavo gledišč s svojimi tovariši pred ženevsko konferenco.«

MEZDNI SPORAZUM AVTOMOBILSKIH DELAVCEV

Detroit, 27. junija (AFP). Okoli 6000 delavcev s področja Detroita je po sporazumu z delodajalci dobilo za 15 centov zvišano mezdo na uro, obenem pa so sklenili trileto delovno pogodbo. Podjetja so razen tega pristala na to, da v posebni sklad vplačujejo po 5 centov na uro za vsakega delavca. V primeru odpusta dobi delavec iz tega sklada določeno vsoto.

STAVKA INTELEKTUALCEV

Tel Aviv, 27. junija (AFP). Deset tisoč zdravnikov, inženirjev in sodnikov v državni službi je imelo danes triurno stavko v znak protesta proti odločbi vlade in Federacije za delo, da se državnim uslužbencem z visoko izobrazbo ne povečajo plače.

Stavkujočim so se pridružili tudi zdravniki in drugi fakultetno izobraženi ljudje privatnega sektorja.

— Z VSEH STRANI SVETA —

OZN

INDIJA IN VARNOSTNI SVET

San Francisco, 27. junija (AFP). Ameriški demokratski senator Humphrey je izjavil, da mora Indija postati stalna članica Varnostnega sveta namesto Čangkajškovega predstavnika.

INDIJA

V BOJU ZA GOO

Bombay, 27. jun. Dva neoborožena indijska prostovoljca sta bila ranjena med pohodom na Goo v protest proti portugalski upravi. Vodja pohoda Godse je izjavil, da so bili ljudje, ki so streljali na Indijce, v civilnih oblekah. Truplo nekega Indijca, ki so ga v Goi pretepli do smrti, so včeraj slovesno upepelili.

JUŽNA KOREJA

OBTOŽBE ZARADI OBOROŽITVE SEVERNE KOREJE

Seul, 27. jun. Južna Koreja je danes obdolžila Severno, da si je na novo nabavila 580 letal, deloma reaktivnih, in da je s tem kršila sporazum o premirju. Južni Korejci trdijo, da ima Severna Koreja tri letalske divizije reaktivnih letal Mig—15, skupino bombniških lovcev, 15 letalskih oporišč in še dve oporišči v gradnji. Severnokorejsko letalstvo razpolaga sedaj s 500 piloti in 25.000 vojaki.

Ob sklenitvi premirja Severna Koreja ni imela letalstva in tudi ne letalskih oporišč. Sporazum o premirju prepoveduje sleherno povečanje oboroženih sil po sklenitvi premirja 27. julija 1953).

ŠVEDSKA

KONZULATI NA KITAJSKEM

London, 27. jun. Švedska in Kitajska sta se sporazumeli, da bosta izmenjali konzule. Kitajska vlada je privolila v otvoritev švedskega konzulata v Sanghaju, Švedska pa je privolila v sprejem kitajskega konzula.

OMAN

SUVERENOST DEŽELE

Kairo, 27. jun. (AFP). Jemen je uradno pripoznal neodvisnost Omana in se odpovedal vsem pravicam do arabske dežele.

Generalno tajništvo Arabske lige, ki je to sporočilo vsem v ligi včlanjenim deželam, je zahtevalo od njih, naj se pripravijo na to, da bodo postavili na dnevni red prihodnjega sestanka sveta lige vprašanje sprejema Omana v ligo. Doslej sta samo Saudska Arabija in Jemen pripoznali neodvisnost Omana. Oman leži na vzhodnem delu Arabskega polotoka. Glavno mesto je Maskat. Dežela meri 212.000 kv. km in ima 830.000 prebivalcev.

LIBANON

ZADRŽANA IZRAELSKA LADJA

Bejrut, 27. jun. (AFP). Sinoči so v libanonskih teritorialnih vodah v bližini Tira zadržali 15.000 tonsko izraelsko ladjo »Branchafold« in jo odpeljali v Bejrut. Ladja je plula iz Turčije v Izrael.

CIPER

NAPADI NA BRITANSKE POLICIJSKE POSTAJE

Nikosia, 27. jun. (Reuter). Iz Nikosie poročajo, da so štirje neznanci skušali napasti policijsko postajo v vasi Agros. To je bil od minulega tedna že sedmi napad na policijske postaje v ciprskih mestih in vaseh.

VELIKA BRITANIJA

PROTEST V ATENAH

London, 27. jun. (Tanjug). Britanska vlada je protestirala v Atenah zaradi protibritanskih oddaj atenskega radia v zvezi z dogodki na Cipru. Protest pravi, da ciprske upornike na ta način podpirajo prek oddaj atenskega radia.

V londonskih diplomatskih krogih sodijo, da bo britanska vlada zaradi tega Grčijo ponovno obtožila na prihodnjem sestanku sveta ministrov Atlantske zveze, ki se bo sestal sredi julija v Parizu.

S POTOVANJA PO ITALIJI

Blizu 1300 milijard za razvoj Juga

Rim, junija

Konec leta 1947, ko je bilo italijansko gospodarstvo že dokaj obnovljeno in nevarnost inflacije v glavnem odvrnjena, so južnim krajem olajšali tudi nekatera davčna bremena in zagotovili nekaj kreditov. Znižali so železniške tarife, začeli nekatera večja javna dela itd.

Toda šele leta 1950 lahko govorimo o širše zasnovanem načrtu javnih del za napredek italijanskega Juga. Takrat so za to ustanovili posebno ustanovo, tako imenovano Casso per il Mezzogiorno kot vladni organ za planiranje, odobravanje in financiranje teh del. Ta ustanova je proučila in podrobno pripravila načrt o delih, za katera bi od leta 1950/51 v 12 letih potrošili 1280 milijard lir. Tolikšna vsota za napredek Juga je pomenila mnogo več kakor običajno ponoč zaostali pokrajini.

Kmetijska in javna dela

Ko so sestavljali načrt o preobrazbi italijanskega Juga, so posvetili največjo pozornost pospeševanju kmetijstva in javnim delom. Za bonifikacije, melioracije, pogozdovanje in druga podobna dela so določili 910 milijard lir. Sem sodi tudi delna agrarna reforma. (V Italiji zemljo, namenjeno za prodajo kmetom po zakonu o agrarni reformi, najprej melioririajo, ker vzamejo veleposestnikom proti odškodnini največkrat najslabšo zemljo, v katero je treba mnogo investirati, da se zboljša. Pri vprašanju agrarne reforme se bomo še povrnili k temu.)

Z umetnim namakanjem naj bi pridobili 360.000 ha orne zemlje, z izsušitvijo močvirij pa 550.000. Za bonifikacije določena področja merijo 1.2 milijona ha. Na planinskih področjih pa bodo bonificirali 1,1 milijona ha. Vso te zemljo bodo morali asanirati. Zgraditi nameravajo 158 vasi, 50.000 kmečkih hiš, 20.000 vodnjakov itd.

Druga največja vsota je določena za vodovode in prekope, ki jih Jugu hudo primanjkuje. V južnih krajih ima samo 27 % občin vodovode, ki povsem ustrezajo potrebam prebivalstva, 19 % pa jih sploh nima. Samo 11 % občin ima zadostno kanalizacijo, 44 % pa sploh ne. Za ta dela so določili 150 milijard lir.

Za ceste bodo porabili 115 milijard lir, za železniška dela pa 75. Od italijanskega železniškega omrežja, ki je že elektrificirano, odpade na Jug 15 %, na Sever pa 41. Dvotirnih železniških prog je na Jugu 5 %, na Severu pa 35. Na Jugu odpade na vsakih 1000 kv. km ozemlja 749 km cest, na Severu 718. Z javnimi deli hočejo to razliko med Severom in Jugom nekoliko ublažiti.

Traktor na Jugu

Kaj je z industrijo?

Razen del v kmetijstvu bo država zagotovila kmetom razne olajšave, da bodo zboljšali obdelovanje zemlje. Dvigniti nameravajo tudi kulturno raven prebivalstva. V teh krajih skoraj sploh ni kvalificirane delovne sile za industrijo in kmetijstvo. Zato nameravajo v večjih krajih ustanoviti inštitute ter tehnične in kmetijske šole, za kar bodo porabili 3,5 milijarde lir. Za ustanove, ki bodo vodile agrarno reformo, so namenili 1.3 milijarde, za prosvetno ministrstvo pa 350 milijonov. Tako so posvetili največ skrbi kmetijstvu in javnim delom. Kako pa je z industrijsko proizvodnjo v teh krajih?

Sodeč po poročilih iz uradnih virov so se tudi prizadevanja za razvoj industrije zadnje čase nekoliko povečala. Po nekem zakonu iz marca 1952, ki ureja način porabe tujih posojil, se je intervencija »Cassa« omejila samo na tiste panoge industrije, ki se ukvarjajo s predelovanjem kmetijskih pridelkov. Zdaj lahko »Cassa« sodeluje tudi pri kreditiranju graditve v vseh drugih panogah industrije. Že leta 1953 so organizirali tri nove ustanove za te kredite, prve za južne kraje polotoka, drugo za Sicilijo, tretjo za Sardinijo. Del njihovih kapitalov zagotavlja »Cassa«, te ustanove pa dajejo kredite z odplačilnim rokom po 10 let proti obrestim 5,5 %. Razen tega delujejo za razvoj industrije na Jugu državna industrijska podjetja (IRI), državna podjetja za izkoriščanje naravnih virov elektrike (hidroenergije, metana), premoga, rud in podobno.

Nova avtomobilska cesta v dolini Dei Albanesi na Siciliji

Dela na Jugu trajajo že 5 let. Javnost je načrt »Cassa« in njegovo koncepcijo mestoma kritizirala. Njene pripombe in kritika so se nanašale tudi na tempo javnih del na posameznih področjih tega načrta.

VANJA KRALJEVIĆ

Okolica Kočevja – najredkeje naseljeno področje v Sloveniji

Število prebivalstva je v mnogih občinah znatno padlo. Poglavitni vzrok: pomanjkanje stanovanj

Pred vojno je bila navada, da so uradnika ali delavca, ki se je zameril oblastem, kazensko premestili na Kočevsko. Kočevje z nemškutarji in slabimi zvezami ter drugimi pomanjkljivostmi, ki so onemogočale ljudem, da bi primerno živeli, je pomenilo toliko kot izgnanstvo. Po vojni se je takšen pojem o Kočevju nekaj časa ohranil, kajti mesto je med vojno utrpelo precej škode, da ne govorimo o okoliških vaseh, ki so zaradi tega še danes med najslabše naseljenimi v republiki. Kočevje današnjih dni pa se je tolikanj spremenilo, da življenje v njem ni več kazen in muka, temveč življenje, kakor v vsakem drugem malem mestu. Obnova poslopij, tlakovana cesta skozi mesto, lepo urejena gostišča in trgovine, vse to je prispevalo, da so se prebivalci ustalili in je Kočevje celo zaslovelo kot živahno in zabavno mesto. Svojevrstno obeležje mu daje tudi kaj pisana sestava prebivalstva, ki vnaša v mestno življenje raznolike navade in običaje iz svojega prejšnjega okolja. Toda, medtem ko že lahko govorimo o prebivalcu, ki se je v Kočevju udomil, se tam zakorenil in uredil življenje, se zdi, da je okolica s svojimi kmetijskimi posestvi nemirno prizorišče prihajanja in odhajanja delavcev, ki dajejo deželi videz nestalnosti, nekakšnega večnega preseljevanja. In res je tako. Takšno stanje traja na Kočevskem malone že 14 let, odkar so Italijani Kočevarje odselili in zaplenili njihova posestva. Po vojni je zemlja Kočevarjev z zgradbami vred postala splošna ljudska last, razne oblike upravljanja (KDZ, ekonomije, posestva itd.) pa so privabile semkaj raznovrstne naseljence, ki večidel niso mogli biti trdna osnova za razvoj teh področij. Nove gradnje so privabile semkaj večinoma le nestalne delavce, zidarje itd., česte reorganizacije posestev pa so po svoje tudi prispevale k nestalnosti življa, ki naj bi nadomestil nekdanje prebivalce, Kočevarje. Obnova, kolikor je je bilo tod izvršene, je zajela gospodarska poslopja, v petletnem planu je zrasla vrsta živinskih hlevov, hkrati pa je bilo posvečene prav malo pozornosti v gradnji dopolnilnih gospodarskih objektov, kot skladišč, lop za vozove, gnojišč, silosov itd. Izredno zanemarjeno pa je bilo zlasti stanovanjsko vprašanje, kar je moč videti iz dejstva, da je bilo med vojno na Kočevskem uničenih nad 1500, po osvoboditvi pa zgrajenih oziroma obnovljenih le okrog 50 stanovanjskih zgradb.

POMANJKANJE STANOVANJ — ZAVORA NAPREDKA

Kočevski okraj je edini v Sloveniji, ki je v njem stanovanjska stiska prav tako pereča v mestu kot na deželi. Razlago za to najdemo v izredno velikih potrebah po delovni sili, zlasti kmetijskih delavcih, ki jih zaposluje veliko kočevsko kmetijsko-gozdarsko posestvo. Že omenjeno nesorazmerje med graditvijo poslopij in stanovanjskih zgradb povzročilo zastoj v gospodarstvu, ki je viden zlasti zdaj, ko kapacitete kočevskega posestva začenjajo dajati pričakovane sadove. Stojišča za govejo živino, 1700 po številu, so polna, razveseljivi so tudi uspehi v prašičereji in kokošjereji — ljudje, ki vse to oskrbujejo, pa nimajo kje spati! Mnogi kmetijski delavci so ostali na Kočevskem, ker jim je bilo obljubljeno, da bodo dobili stanovanja. Mnogi, ki so prišli sem samci, so se poročili. Tu so zdaj še njihovi otroci. Če se izselijo (kar ne bi bilo čudno), bo doživelo posestvo občutno škodo. Nekateri so že odšli tudi zato, ker daleč naokrog ni šol... Trenutno je na Kočevskem 39 krajev oziroma vasi, v katerih je bilo pred vojno nad 730 stanovanjskih zgradb, zdaj pa ni niti ene. Posledica tega so slabo izkoriščene kmetijske površine, enkratna košnja na leto itd. Tudi gozdov ne čistijo, kot je treba, ker ni moč dobiti delavcev. Od gozda do selišč je več ur hoda. Za primer, kako slaba je tod naseljenost, naj navedem nekaj podatkov.

OBČINA BREZ ŠOLE

Občina Mozelj, ki obsega južni del kočevskega kmetijskega posestva, je pred vojno štela 39 naselij s 641 stanovanjskimi zgradbami in 2617 prebivalci. Po popisu iz leta 1948 (stanje pa je do danes nespremenjeno) je v tej občini obljudenih le 16 naselij s 147 stanovanjskimi zgradbami in 572 prebivalci. Občina Mozelj je potemtakem s 3,4 prebivalca na kv. km najredkeje naseljena občina v Sloveniji. Tudi mestna občina Kočevje, ki zajema srednji in severni del posestva, v svoji širši okolici ni naseljena. Področje predvojne občine Stari Log, ki so ga prav zaradi nenaseljenosti pripojili kočevski občini, obsega 10.365 ha. Medtem ko je pred vojno to področje štelo 23 naselij s 511 stanovanjskimi hišami in 2071 prebivalci, premore zdaj 7 naselij z 38 stanovanjskimi zgradbami in 190 prebivalci! Tod prebiva torej le 1,8 prebivalca na kv. km. Na vsem področju bivše občine Stari Log, kjer je pred vojno, kakor rečeno, prebivalo 2071 ljudi, sedaj ni niti enega gostišča in niti ene zgrajene šole, čeprav jih je bilo pred minulo vojno pet. Če še pripomnim, da je v teh krajih samo ena trgovina in še ta v na pol porušenem gasilskem domu, da ne premorejo elektrike, pogrešajo pa tudi vodo, je slika zapuščenosti malone popolna.

Podoben je položaj drugod. Vas Malo Goro, ki je pred vojno premogla 58 stanovanjskih hiš z 203 prebivalci, predstavlja zdaj le družina enega samega kmeta in njegova hiša. V Rajhenavu, ki je imel pred vojno 31 stanovanjskih zgradb in 134 prebivalcev, stoji zdaj le logarnica ter slabo obnovljena kmečka hiša, v kateri bivajo delavci, ki oskrbujejo 100 glav živine. Prav tako je v Kočarjih, Cvišlarjih, Starem bregu in drugod.

Le skrajni požrtvovalnosti in izrednemu potrpljenju delavcev ter strokovnega osebja je pripisati, da posestvo uspešno napreduje. Če pa hočemo ta napredek vsaj obdržati, če že ne pospešiti, ostane slej ko prej odprto vprašanje stanovanj ne le za zaposlene delavce, temveč tudi za ljudi, ki jih bo kmetijsko posestvo še potrebovalo. Le gradnja stanovanj bo preprečila nestalnost delovne sile, omogočila ugodno populacijo plodnih področij Kočevske in zagotovila večji napredek tamkajšnjega gospodarstva. Glede na omenjene možnosti posestva, kakor tudi pasivnega kočevskega okraja, pa omenjeni stanovanjski problem nedvomno zasluži pozornost in podporo republike, saj Kočevska že zdaj predstavlja važen činitelj v preskrbi našega trga s kmetijskimi, a zlasti mlečnimi izdelki. *N. Z.*

Zagorje praznuje 200-letnico premogovnika

Včeraj so v Zagorju odprli četvero zanimivih razstav in s tem pričeli praznovanje 200-letnice premogovnika, ki ga bodo v nedeljo zaključili z dnevom rudarjev

Zagorje, 27. junija. — Z ljubeznijo in veliko prizadevnostjo se je zagorska dolina pripravila na praznovanje 200-letnice premogovnika. Rudarji, ki so vse do osvoboditve tlačanili tujim gospodarjem, so danes kot sami svoji gospodarji zagorskega rudnega bogastva z radostjo pripravili praznovanje pomembne zgodovinske obletnice. Še lepše kot na lanski občinski praznik so ozaljšali svojo dolino. V pisanih barvah zastav, v slavolokih, zelenju in cvetju sijejo zagorske ceste in ulice, posebno pa je lepa Titova cesta. Toplice, kjer je središče premogovnika, pa so okrašene najlepše z rudarskimi emblemi in velikimi zelenočrnimi rudarskimi prapori. V ta pisan vnanji okvir so rudarji njihovih »Svobod«, športnih društev in druge organizacije postavili bogat kulturno-prosvetni in športni spored, ki ga bodo konec tedna zaključili z veliko manifestacijo, posvečeno dnevu rudarjev.

Ta prvi dan praznovanja zgodovinske obletnice so danes dopoldne v poslopju gimnazije odprli četvero zanimivih razstav. K današnji slavnosti, ko je razstave odprl glavni inženir premogovnika France Malovrh, so se zbrali mnogi predstavniki ljudske oblasti, množičnih organizacij in ustanov, med njimi podpredsednik trboveljskega okraja Viktor Burkelje, okrajni sekretar SZDL Janez Jesenšek, predsednik zagorske mestne občine in ljudski poslanec Lojze Lukač in drugi.

V vseh spodnjih prostorih gimnazije je razmeščenih četvero razstav. Premogovnik sam je pripravil razstavo o zgodovinski dokumentaciji nastanka rudnika in njegovega razvoja do današnjih dni. Hkrati prikazuje ta razstava način rudarskega dela, rudarsko opremo ter rast Zagorja v zvezi z razvojem premogovnika.

Naslednja razstava je posvečena junaškemu obdobju domovinske vojne, v kateri so zagorski rudarji in delavci prispevali časten delež za osvoboditev. Tu je razvrščena obilica dokumentov, spominov na partizanske borce, partizanska oprema in orožje. V posebnih vetrinah so odlikovanja, dokumenti in drobni osebni predmeti obeh zagorskih narodnih herojev, Toneta Okrogarja-Nestla in Ivana Skvarče-Modrasa.

S tretjo razstavo so prireditelji prikazali nastanek, razvoj in delo rudarske godbe, ki praznuje letos 99-letnico obstoja. Tudi tu je zbranega cela vrsta zanimivega gradiva, ki skoraj za celo stoletje priča ne le o godbi, ampak v marsičem tudi kaže, kakšno je bilo v tem stoletju življenje v Zagorju.

K tem trem razstavam je slednjič priključena še likovna razstava štirih likovnih umetnikov, Franceta Slane, Toneta Leskoška, Milana Rijavca in Izidorja Urbančiča. V dveh prostorih je razvrščenih nad 60 olj, akvarelov in risb, v oglu in tušu. Ta likovna razstava je edinstvena v tem, ker vsi štirje umetniki v vseh svojih delih prikazujejo rudarski življenjski ambient. Po svoji motivičnosti je ta likovna razstava tako mikavna, da bi bilo prav, da bi jo prikazali v vseh naših premogovnih revirjih.

Že prvi dan so si razstave ogledali številni obiskovalci, med njimi mnogi rudarji in delavci, zvečer pa je bilo na letnem telovadišču TVD Partizan slavnostna akademija s kulturno-prosvetnim programom. (ž)

BELGIJSKI RUDARJI OBIŠČEJO SLOVENIJO

Beograd, 27. junija (Tanjug). Danes je prispela v Beograd delegacija sindikata belgijskih rudarjev, ki bo kot gost Centralnega odbora Sindikata rudarjev Jugoslavije 12 dni ostala v naši državi. Gostje bodo obiskali senjsko-resavske rudnike, rudnike v Brezi, Zenici in Raši ter hidrocentralo v Jablanici. Delegacija bo prišla tudi na proslavo dneva rudarjev v Sloveniji.

Posvetiti več skrbi gozdarskim delavcem

sklep mladih delavcev lesne industrije in gozdarske stroke Gorenjske

Bohinj, 27. junija — Včeraj so v Bohinju zborovali mladi delavci lesne industrije in gospodarske stroke Gorenjske. Da je bilo to posvetovanje potrebno, potrjuje vrsta problemov, ki so jih obravnavali in vrsta predlogov za izboljšanje dela. Največ je bilo govora o gozdarstvu, kjer je situacija najbolj kritična. Zaradi slabih življenjskih pogojev in neurejenih kvalifikacij se mladina v to stroko nerada vključuje. Rod starih izkušenih gozdarjev izumira, novih pa ni. Konferenca se je izrekla za strokovne šole, ki bi dale gozdnim delavcem potrebno kvalifikacijo, prav tako pa je bilo tudi sklenjeno, da bodo omogočili gozdnim delavcem kulturno izobrazbo s čitanjem časopisov, knjig, obiskovanjem kina, gledaliških predstav, predavanj itd., predpogoj pa je osemurni delavnik, ker celodnevno delo gozdarja izčrpa. Mlade gozdarje bodo obiskali mladinci iz doline, prav tako pa je bila izdan poziv javnim in političnim delavcem, ljudskim poslancem in drugim, naj ljudi v gozdovih večkrat obiščejo in jim razlagajo tekoča politična in gospodarska vprašanja, kar si gozdarski delavci često želijo. Konferenca se je izrekla za decentralizacijo samoupravljanja od gozdarskih direkcij na gozdne uprave. Posvečati bo treba tudi večjo pažnjo prehrani gozdarskih delavcev, ki je zlasti tam, kjer si jo le-ti sami oskrbujejo, zaradi prevelikega varčevanja slaba in enolična, kar slabo vpliva na organizem. Manj problemov je v lesni industriji. Na konferenci so ugotovili, da se je mladina v teh podjetjih vse premalo bavila z vprašanji kvalifikacije, samoupravljanja, tehnične zaščite dela in podobnim. Sedaj primanjkuje na primer kvalificiranih mizarjev, in se v zvezi s tem postavlja vprašanje šol, predvsem v lesni industriji. Konferenca je sprejela sklep, naj bi v vseh podjetjih in v gozdarstvu ponovno ustanovili organizacijo Ljudske mladine, ki naj bi na svojih sestankih reševala take in podobne probleme in vzgajala svoje člane za delavsko samoupravljanje, kjer mladina vse premalo sodeluje. Podobne konference bodo vsako leto. R.

Na Goriškem so bela žita bogato obrodila

V najbolj sončnih krajih Goriške je žetev pšenice in ječmena v polnem teku. Najprej dozori žito v Mirnu v Spodnji Vipavski dolini. Pšenica, ječmen in druga bela žita so letos bogato obrodila predvsem zaradi ugodnega vremena. Pa tudi rja in druge bolezni letos niso napadle žit. D

Stara pesem: vagonov ni...

Če železnica priporoča nedeljsko nakladanje vagonov, naj hkrati poskrbi tudi za vagone

Zaradi pomanjkanja vagonov za tovorni promet priporoča Železniško transportno podjetje nakladanje blaga tudi ob nedeljah. Temu priporočilu ni kaj oporekati. Je pač tako, da železnica vagonov za tovorni promet ne more dati, ako jih nima dovolj na razpolago za potrebe gospodarstva. Iz tega razloga je nasvet za nedeljsko nakladanje umesten in bi po svoji zamisli v neki meri vendarle utegnil omiliti krizo v dodeljevanju vagonov. Tovori, naloženi ob nedeljah, sproste vagone za nakladanje ob delavnikih, ko je promet večji in je tudi potreba vagonov večja. Kako je z nakladanjem ob nedeljah, pa pokaže praksa na terenu sama.

Ne glede na to, da je delavce kljub odrejenemu povišku mezde težko pridobiti za nakladanje ob nedeljah, kakor za delo ob nedeljah sploh, saj je na dan počitka vsakdo rad prost, so prišli preteklo nedeljo, 19. junija, delavci z vseh strani gornje Savinske doline na železniško postajo Šmartno ob Paki, da bi nakladali les. Na tej postaji čaka namreč na odvoz nad tisoč kubičnih metrov celuloznega lesa, namenjenega za potrebe na novo obratujoče tovarne rotacijskega papirja v Vidmu ob Savi. Ta tovarna bo požirala celulozni les v velikih zalogah in nam dajala zanj prepotrebni papir, ki smo ga morali doslej uvažati za drag denar. Delavci so prišli z dobro voljo, da bi svoje delo vestno in pošteno opravili in tako s požrtvovalnostjo pripomogli k našemu gospodarskemu uspehu. Železnica pa je na ta dan kljub svoji obljubi, da bo dostavila na postajo zadostno število vagonov za nakladanje lesa, kratko malo odpovedala.

Sicer pa, kdo ji kaj more, ako odpove? Vagonov ni, pa konec besedi. Vendar se železniška uprava le ne more izmakniti obdolžitvi, da je le ona zakrivila neuspeh te resno zasnovane delovne akcije. Na postaji sta čakala delavce le dva vagona za nakladanje lesa. Ko so ju naložili, so odšli vsak svojo pot, nekateri celo po 20 km daleč. Bilo jih je toliko, da bi lahko naložili deset pa tudi petnajst vagonov. Lahko si predstavljamo, kako lep delovni uspeh bi bil to, ako bi bila železniška uprava svojo obljubo izpolnila in dostavila na postajo zadostno število vagonov, na katere čaka tudi tovarna. Pomisliti je treba tudi na to, da je treba delavce plačati s petdesetodstotnim viškom na mezde, ki jim gre za delo ob prostih dneh. Tako je nastala tudi v tem oziru velika gospodarska škoda, ki se bo morala prevaliti na rame proizvodnje. Zakaj potem priporočilo za nakladanje ob nedeljah? Nikar torej stresati nasvetov iz rokava brez solidne mere odgovornosti!

Zgočemu problemu zagotovitve redne dostave celuloznega lesa Tovarni rotopapirja v Vidmu ob Savi, ki že obratuje, bo nedvomno mnogo pripomogla pravkaršnja uvrstitev v prioritetni red dostave železniških vagonov za te vrste prevoz, ki jo je izdal glede na nujne potrebe Državni sekretariat za gospodastvo LRS pod štev. VII-496-55. Jože Vrhovšek

OSEM NAJDITELJEV

(Nadaljevanje in konec)

Ena se je obrnila in ga zagledala...

Peto pismo je precej dolgo ležalo na pločniku. Ljudje so hodili mimo, stopali nanj, toda pobral ga ni nihče. Gruča otrok se je pripodila mimo, nihče se ni zmenil zanj.

Iz centrale Narodne banke sta prišli dve tovarišici. V rokah sta nosili tabli z nekakšnimi grafikoni. Počasi sta šli po pločniku. Že sta bili mimo pisma. Ena se je obrnila in ga zagledala. Sklonila se je in ga pobrala. Ko je videla, da je v njem denar, se je zmedla. Ni vedela, kaj bi storila. Hitro je stekla za bližnjim tovarišem in ga vprašala, če ni morda izgubil pismo. Vprašala je še drugega in tretjega. Nihče ni bil lastnik. Skomizgnila je z rameni in odšla s tovarišico naprej po Cankarjevi cesti, zavili sta v Beethovnovo ulico in izginili v veži Trgovinske zbornice.

*

Šesto pismo je pobral neki študent. Prečitala sta ga skupno on in njegov nekoliko starejši sopotnik. Student se je jezil, ker ljudje pošiljajo denar v pismu, ko ga že vendar treba po poštni nakaznici. Pri Emoni se je poslovil od sopotnika, s pismom mu je še pomahal v pozdrav. Odšel je po Kardeljevi ulici. Stopil je v trafiko nasproti Ria, si kupil zavitek cigaret in si takoj z velikim užitkom eno prižgal.

»Zakaj pošiljajo ljudje denar v pismih?«...

Mamica se je s svojima sinčkoma napotila v naš lepi Tivoli. Spotoma je pobrala sedmo pismo. Spravila ga je v ročno torbico in nadaljevala pot proti otroškemu igrišču. Ko je lahko otroka spustila iz rok ter sta veselo tekla pred njo, je vzela pismo iz torbice, ga prebrala in vtaknila nazaj.

Proti otroškemu igrišču

*

Zadnje pismo je bilo na pločniku ob neki hiši na Celovški cesti. Vajenka, dijakinja ali kaj je bila, se je sklonila in hip nato je že bilo pismo v njeni torbi. Prijateljica, ki je hodila vštric, je komaj opazila, da je kaj našla. Najditeljica je pobrskala po torbi in pri tem opazila, da je v ovitku denar. Ustavili sta se pred izložbo, šli naprej, spet postali pred razstavljenimi dobrotami ter tako vse do trga in stojnic s češnjami. »Češnje bom kupila,« je dejala prijateljici. »Kaj, imaš denar?« je verjetno pomenil tisti vprašujoči pogled. »Kaj bi to, pustiva,« in odšli sta. Spet sta se ustavili pred stojnico z rožami. »Lep šopek mi napravite, lahko stane sto dinarjev,« se je glasilo naročilo. Šli sta naprej, vendar sta se kmalu ločili. Dekle s kuverto in šopkom je še tu poklepetalo z znanko, tam s fantičem. Da, za enega je potegnilo cvetko iz šopka in mu jo vtaknilo v gumbnico.

*

Kaj se je zgodilo z izgubljenimi pismi? Do pred nekaj dnevi jih je

Sklonila se je...

bilo pet vrnjenih naslovniku. Kot je bilo že napisano, je dijak klasične gimnazije vrnil pismo z denarjem tovarišici, ki ga je izgubila. Pismo, ki sta ga našli kmečki ženi, je bilo poslano z naslednjim pripisom:

»Pa je bilo izgubljeno
našla je pa ena
poštena žena 'n sem
dala na pošto
Sluga Marija.«

Peto pismo, ki sta ga našli tovarišici s tablami, je bilo tudi poslano naslovljenki. Šesto pismo je imelo pripis: denar pošljem po položnici. Student M. B. ni le na besedah vnet pristaš pošiljanja denarja po položnicah, marveč se tega tudi sam drži.

Sedmo pismo je bilo poslano naslovljenki z naslednjim pripisom:

»Spoštovana gospa!

To pismo z denarjem sem našla na Aleksandrovi cesti in Vam ga pošiljam. Prosim sporočite gospe, da ste denar v redu prejeli, da ne bo imela nepotrebnih skrbi.

H. Z., Ljubljana.

*

Kako prijetna in pomirjajoča je zavest, če veš, da si med ljudmi, ki razlikujejo med mojim in tvojim, ki ti vrnejo, če izgubiš karkoli. Pet najditeljev se je dobro odrezalo. Naša želja je, da bi se tudi ostali. In ta poizkus je bil storjen samo zaradi tega, da bi opozorili z njim, da je naša dolžnost do soljudi, da najdene stvari vračamo. Kakor je drugim prijetno, da dobe izgubljeno nazaj, tako bo tudi nam, če se nam bo kaj takšnega primerilo.

III. LJUBLJANSKI FESTIVAL

Koncert orkestra Slovenske filhamonije

(Dirigent Bogo Leskovic, solist Anton Trost)

Ljubljana, 27. junija. — Gotovo je bilo umestno, da je »Ljubljanski festival« k sodelovanju tudi na svojih letošnjih prireditvah povabil doyena slovenskih koncertnih pianistov, sedaj spet stalno na Dunaju živečega profesorja Antona Trosta. Saj se vodstvo festivala gotovo dobro zaveda, da bo le z nastopi domačih umetnikov z mednarodno reputacijo lahko ustvarilo festivalu tradicijsko hrbtenico in bo upravičilo njegov obstoj. Ljubitelji pianistične umetnosti profesorja Trosta so nocoj prišli na svoj račun, saj je nastopil kar v dveh obsežnih točkah, to se pravi, imel vodilno vlogo v dveh tretjinah koncerta. Tako v »Fantaziji« op. Čajkovskega kakor v 2., C-molovem koncertu Rahmaninova — spominjamo se, da je obe ti dve deli že igral v Ljubljani — je imel dovolj prilike razviti svojo zvočno krepko, z možatim čustvom prežeto igro. Njegovo frazíranje je vselej dognano, premišljeno in prečuteno hkrati, dejal bi: logično, in zato je vsebina, ki je spravljena pod zunanjo obliko skladbe, lahko dostopna, kot na dlani prinesena.

Dirigent orkestra Bogo Leskovic se ni zadovoljil s tem, da bi imel orkester izrazno indiferentno vlogo zvočnega uokvirjevalca in spremljevalca solista, ampak je orkester zvočno izniansiral in izrazno dokaj razgibal. V srednji, samostojni orkestrski skladbi, Škerjančevem 7-stavčnem ciklu »Gazele« po Prešernu, delu visokega liričnega sijaja in nekaterih očarljivo poetičnih mest, je v skladu z značajem skladbe postavil v prvi plan njeno nemirno, mavrično poznoromantično-impresionistično zvočnost in pripeljal vse viške do močnih dinamičnih efektov, ki so bili že zgolj čutno, preko tega pa tudi estetsko učinkoviti. Rafael Ajlec

VČERAJ NA LJUBLJANSKI NEZGODNI POSTAJI

Mariji Hribar, upokojenki iz Sp. Logatca je na travniku spodrsnilo in si je pri padcu zlomila desno roko; 51-letni delavec Stefan Sobak iz Ljubljane je skočil z vozečega tramvaja in si pri padcu pretresel možgane in dobil rano na obrazu; Franc Krobec, star 13 let, iz Drenikove ulice je padel s češnje in si zlomil desno roko; 13-letna Anica Križman, dijakinja iz Ribnika 15 si je pri padcu zlomila resno roko; Frančiška Gostinčar, hči železničarja iz Vižmarij si je pri padcu zlomila levo piščal; Ivo Klešnik star 27 let, državni uslužbenec iz Tacna si je pri telovadbi poškodoval desno roko v ramenskem sklepu.

Najnovejše iz športa

KOLESARSTVO

Na dirki okoli Avstrije je v tretji etapi zmagal Avstrijec Wilfried Thaler, ki je 180 km dolgo progo od St. Jochanna do Innsbrucka prevozil v petih urah 30 min 21 sek. Naši tekmovalci so se uvrstili takole: 14. Petrovič 5:35:17, 23. Varga, 25. Jugo, 56. Bogovič. V generalnem plasmaju je Petrovič 15., jugoslovansko moštvo pa na 4. mestu.

BOKS

Hrvatska—Slovenija 13:7

WATERPOLO

Beograd—Bukarešta 4:3 (1:1)

NOGOMETNI TURNIR »KVARNERSKA RIVIERA«

BSK—Locarno 8:0
Split—Dinamo 1:1
Sturm—Bronshoj 4:0
Orient—Crvena zvezda 3:1
Vardar—Opatija 7:1
Djurgarden—Partizan 2:0

III. LJUBLJANSKI FESTIVAL

SONATNI VEČER

V ljubljanskem Rotovžu nastopita mednarodna koncertna solista ILSE VON ALPENHEIM *in* IGOR OZIM

Ljubljano je zajelo pravcato festivalsko razpoloženje. Obširni, visokokvalitetni program, ki ga izvajajo številne domače in gostujoče umetniške skupine, je razgibal naše kulturno občinstvo, ki ne štedi s priznanjem in navdušenim odobravanjem. Prirediteljem se mora priznati, da so nam priskrbeli izreden glasbeni in vizualni užitek.

Estetsko okolje nedvomno vpliva na človekovo razpoloženje ter ga napravlja občutljivejšega in dovzetnejšega za čustvene emocije. Zato je zavod »Ljubljanski festival« za nocojšnji intimni koncert izbral arhitektonsko zanimivo in lepo dvorišče starega ljubljanskega rotovža. Kdo ne pozna te častitljive starine z njenimi nad dve sto let starimi baročnimi arkadami, pod katerimi mladi Narcis zaljubljeno ogleduje svoj kamniti obraz v bistri šumljajoči vodi? Kdo še ni videl lepih zgrafitnih okraskov, ki jih je pred petindvajsetimi leti obnovil naš mojster Sternen?

V tem estetskem okviru bosta nocoj mlada umetnika Ilse von Alpenheim in Igor Ozim nastopila s svojimi koncertnimi točkami. Izvajala bosta Mozartove, Bartokove, Schubertove in Brahmsove sonate.

Mlada, izredno nadarjena avstrijska pianistka Ilse von Alpenheim je bilo rojena v Innsbrucku, živi pa v švicarskem Bernu. Glasbo je študirala na Mozarteumu. Kljub mladosti je mednarodno znana umetnica že doživela velike uspehe na svojih koncertnih turnejah po Avstriji, Italiji, Nemčiji, Švici, Španiji in Portugalski. Mednarodna kritika ji obeta, da bo spričo svojega talenta in brezhibne tehnike dosegla razred največjih pianistov sveta, kar je pri ženskah redkost.

B. K.

IZ NAŠIH KINODVORAN

Zinnemannovi »MOŽJE«

Film »Možje« po svoji tematiki ne pomeni nekaj novega. Vrsta filmov (nekaj časa so bili celo v modi) obravnava problem vojnih invalidov, pohabljencev, ki jih je nesrečna usoda pahnila v mukotrpno življenje trajnih telesnih iznakažencev. V vseh teh filmih se ta problem nujno pojavlja kot psihološki problem, saj gre predvsem za duševno iztirjenost teh ljudi, ki se čutijo manjvredne, oropane človeških vrednot in ki so izgubili zaupanje do okolice in normalni kontakt z njo, mnogokrat tudi voljo do življenja.

Taka drama je ameriški film »Možje« (The Men), nastal leta 1950 v režiji znamenitega režiserja Freda Zinnemanna. Prikazuje nam usodo mož, ki trpe za paraplegijo, ohromitvijo spodnjega dela telesa. To so sicer zdravi, krepki možje, ki pa jih je sovražna krogla za vse življenje prikovala na bolniški vozliček, brez upanja, da se ga bodo nekoč rešili, kajti medicina je pri tej bolezni še brez moči. Film nam pripoveduje zgodbo enega teh pohabljenih mož, poročnika Kena Wilcheeka, katerega tragična individualna usoda oživi pred nami kot dramatična panorama duševnih kriz, preizkušenj, bolečih spoznanj ter notranjih bojev, ob tem pa stopa v ospredje problem ljubezni in zakona, ki pomeni za Kena najtežjo preizkušnjo, pa vendar tudi najglobljo spodbudo. Toda za to, da se Ken vrne v življenje, je bilo morda še najmanj zasluge v njem samem, mnogo več je čutimo tako v požrtvovalnosti doktorja Brocka kot v nesebični Ellenini ljubezni. — Prav v nevsiljivi humani tendenci je poglavitna vrednota tega filma. Čeprav z nekoliko hladnim, udržanim načinom prikazovanja, ki pa vendar ni pasiven in samo navzven usmerjen, vpliva film prepričljivo in impresivno, zlasti ker v njem ni izrazitih senzacionalnih ter sentimentalnih efektov. Brezhibna, precizna Zinnemannova režija (ki pa bi ji vendarle mogli očitati, da je v psihološki poglobitvi ostala preravnodušna) kot tudi odlična igra vseh nastopajočih (v glavnih vlogah Marlon Brando in Teresa Wright, nastopa pa tudi precej nepokliceih igralcev) ustvarjata dobro, zanimivo filmsko delo. Zlasti izstopa igra Marlona Branda, idola današnjega Hollywooda, ki pa v liku poročnika Kena ni dosegel nekega novega izraza, temveč je samo bolj ali manj uspelo spet zaigrati samega sebe.

Skj.

Današnji program

Ob 15. uri: Teniško prvenstvo Slovenije posameznikov na igriščih pod Cekinovim gradom.

Ob 15. uri: Nogometni tekmi Ljubljana — Odred (pionirji) in Slovan — Krim (mladinci).

Ob 17.30 uri: »Ljubljana« — Odred (prvi moštvi). Vse tri tekme na stadionu »Ljubljane« v Šiški.

Ob 20. uri: Dvoboj Slovenija — BiH v rokoborbi na prireditvenem prostoru Gospodarskega razstavišča, Titova 50.

Cela vrsta prireditev...

V Izoli je bila odigrana zadnja nogometna tekma zahodne slovenske lige. »Nova Gorica« je premagala »Izolo« z rezultatom 3:2 in tako osvojila prvenstvo.

*

V drugi etapi kolesarske dirke »Po Avstriji« so naši kolesarji dosegli zadovoljiv uspeh. Petrovič je zavzel 5., Jugo 8., Varga 9. mesto. V skupnem plasmaju je naš kolesar Jugo na 18. mestu.

*

V Novem mestu je bila III. Dolenjska regata. Največ uspehov so imeli veslači »Savice« iz Ljubljane, ki so osvojili 3 prva mesta.

*

Na mladinskem državnem kolesarskem prvenstvu je presenetljivo zmagal Vižintin iz Koprа. Na prvenstvu je sodelovalo 65 mladincev. Tudi v moštvenem plasmaju je bil najboljši Proleter iz Koprа (Vižintin, Pleigar, Rizobar) pred »Reko« itd. Mladinci so vozili s povprečno hitrostjo 30,750 km na uro.

*

V Celju je bilo prvenstvo Slovenije mlajših mladincev v atletiki. Najbolj izenačeno moštvo je postavil na tekmovanju celjski Kladivar. Tako so celjski mladinci postali prvaki Slovenije, na drugo mesto so se uvrstili mladinci »Ljubljane«, na tretjo »Partizana« Kočevje, na četrto Odreda in na peto Svobode iz Ljubljane.

*

V Mariboru je bila odigrana prvenstvena tekma zvezne košarkarske lige med »Mariborom« in »Olimpijo«. Po razburljivi borbi je zmagala »Olimpija« z rezultatom 47:41 (24:23).

V Beogradu pa je Partizan premagala BSK v zadnjih sekundah igre s 57:56 (35:30).

*

V Ljubljani so se dva dni borile ženske mladinske vrste v košarki za naslov prvaka Slovenije. Prvenstvo je pokazalo, da kvaliteta ženske mladinske košarke razveseljivo napreduje. Prvo mesto so osvojile mladinke »Celja« pred Branikom, »Jesenicami«, Svobodo itd.

EVROPSKO ODBOJKARSKO PRVENSTVO

Realni plasma — Jugoslavija peta

V Bukarešti je bilo končano evropsko odbojkarsko prvenstvo. Proti pričakovanju je zmagala reprezentanca ČSR, ki je v finalnih dvobojih izgubila samo eno tekmo. Dosegla je 12 točk in tako zasluženo osvojila prvo mesto.

Proti pričakovanju se je reprezentanca Sovjetske zveze po dveh izgubljenih tekmah (med njimi tudi z Jugoslavijo 1:3) uvrstila šele na tretje mesto za Bolgarijo.

Naši tekmovalci so storili vse, kar je bilo v njihovi moči, vendar se niso mogli uvrstiti bolje od 5. mesta. V spodnji polovici lestvice so še Poljska, Madžarska in Francija.

LESTVICA

ČSR	7	6	1	20: 5	12
Bolgarija	7	5	2	16:12	10
SZ	7	5	2	15: 9	8
Romunija	7	4	3	15:10	8
Jugoslavija	7	3	4	14:16	6
Poljska	7	3	4	12:15	6
Madžarska	7	2	5	9:17	4
Francija	7	0	7	5:21	0

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

MEDREPUBLIŠKI DVOBOJ V HOKEJU NA KOTALKAH HRVATSKA-SLOVENIJA

Takih tekem si še želimo

Po zanimivi in razburljivi igri so zmagali gostje z rezultatom 11 : 6

Ljubljana, 27. junija. Betonska plošča kotalkališča v Čufarjevi ulici je bila sinoči prizorišče srečanja republiških reprezentanc Slovenije in Hrvatske v hokeju na kotalkah. Po izredno razburljivi igri je zmagala reprezentanca Hrvatske z rezultatom 11:6, (3:3, 3:1, 5:2).

VELIKO ZANIMANJE GLEDALCEV

Čeprav je ta panoga športa Ljubljančanom malo znana, se je na igrišču zbralo približno 500 gledalcev, nekoliko manj pa jih je gledalo prireditev od tam, kjer ni bilo treba plačati vstopnic.

Tisti, ki si je ogledal sinoči to prireditev, je odhajal po končani tekmi zadovoljen domov. Hitra menjava napetih položajev pred enimi ali drugimi vrati, živahna igra na sredi plošče, nenadni prodori posameznikov ter lepi goli, vse to je tako prevzelo gledalce, da so le-ti kdaj pa kdaj bodrili igralce s tako vnemo, kot da bi bilj na nogometni tekmi. Prav čudno se nam zdi, da v Ljubljani ni razširjena ta športna panoga, čeprav so dani za to dobri pogoji in bi bil hokej na kotalkah dobra priprava za naše hokejiste na ledu v mrtvi sezoni.

DRAMATIČEN ZAČETEK

Prva tretjina tekme je bila izredno dramatična. Moštvi sta se menjali v vodstvu, konec pa je bil neodločen. V tem delu igre se je odlikoval državni reprezentant Pertot (Slovenija) s svojimi nenadnimi prodori, ki pa so se žal končali brez učinkovitega streljanja na vrata. Veliko bolj koristno igrò pa je prikazal Jug, ki je kar trikrat zatresel mrežo vrat gostov, ki jih je branil državni reprezentant Močeni. Za Hrvatsko so bili v tej tretjini uspešni po enkrat Mauri, Perajlić in Čelič.

VRATARJI NA DELU

Jug je v 11. min. druge tretjine po lepi kombinaciji z odličnim Makucem dosegel že četrti gol in s tem povedel Slovenijo v vodstvo s 4:3. Kmalu zatem je še dvakrat silovito streljal na vrata gostov, toda vratar je bil na mestu.

Ko pa so v 17. min. Slovenci sami zatresli svojo mrežo, je nastal nenaden preobrat. Gostje so prevzeli pobudo v svoje roke. Začeli so s silovitimi napadi ter kljub dobri obrambi vratarja Ipavca postavili po Maurinu in Ipsi rezultat tretjine 3:1 v svojo korist.

EKSHIBICIJA GOSTOV

Najboljši igralec tega srečanja reprezentant gostov Mauri je v osmi minuti tretje tretjine povišal rezultat na 7:4. Kmalu zatem so gostje sami zmanjšali razliko na 7:5. V 13. min. je po treh opominih sodnik izključil igralca gostov Kobaltija za 2 minuti, domačini pa žal niso znali izkoristiti prednost enega igralca več. Ko se je Kobalti zopet vrnil v igro, so slovenski reprezentantje dokončno klonili. Mauri je kar trikrat prodrl sam do vrat Slovencev in ukanil Ipavca. V tem času igre so domačini izvedli le necaren napad, pri čemer se izsilili kazenski strel, ki pa ga Pertot ni takoj realiziral in je šele po vratarju odbito žogico poslal v mrežo.

Tako se je ta zanimiva reprezentančna tekma končala z zasluženo zmago gostov z rezultatom 11:6.

Srečanje je objektivno vodil mednarodni sodnik Žavratnik iz Nove Gorice.

E. Glavič

TROBOJ JUDOISTOV BEOGRAD—ZAGREB—LJUBLJANA

Izvrstne borbe in veliko zanimanje

Ljubljana, 27. junija. — Judo šport, ki se že nekaj časa uveljavlja pri nas, je začel z vedno hitrejšimi koraki prodirati med ljubitelje športa in to ne samo med mladino, ki tekmuje, temveč v veliki meri tudi med naše športno občinstvo. Razni propagandni nastopi doslej so vzbudili že precej zanimanja in tako lahko govorimo o propagandnem uspehu judoistov v popolni meri.

TROBOJ JUDOISTOV

Višek vsega pa predstavlja prav gotovo včerajšnji medmestni troboj med reprezentancami Zagreba, Beograda in Ljubljane, ker je bila to doslej najbolj obiskana prireditev, posebno zvečer, ko je bila na sporedu finalna borba med Beogradom in Ljubljano. Prostrana dvorišča dvorana na Gospodarskem razstavišču je kot nalašč izredno primerna za podobne prireditve, najsibo zaradi razsežnosti ali zaradi dobro zgrajenega odra in omogoča gledalcem dober pogled na nastopajoče. Zato je bilo tudi to prispevek k uspehu včerajšnjega troboja.

V dopoldanskem dvoboju je Ljubljana dosegla svojo prvo, precej krepko zmago z rezultatom 9:3, pri čemer so bile nekatere borbe posameznikov prav zanimive in so se odlikovale po svoji tehnični dovršenosti. Zlasti nam je ugajala borba v perolahki kategoriji med Besakom (Z) in Zidaničem (L), meditem ko so se najbolj odlikovali Zagrebčan Japec ter Ljubljančana Zidanič in Sernko (kot gost). Rezultati so bili naslednji: bantam: Japec (Z) : Perme (L) 0:2, perolahka: Besak : Zidanič 0:2, lahka: Pompe : Kunšič 1:1, srednja: Momirović : Mašek 2:0, poltežka: Bida zmagal žek 2:0, poltežka: Džak : Sernko 0 : 2.

NEDISCIPLINIRANOST ZAGREBČANOV

Popoldanski dvoboj med Beogradom in Zagrebom se je končal s katastrofalnim porazom Zagrebčanov, ki so izgubili z 0:12. Poudariti moramo, da je do takšnega rezultata prišlo samo in največ zaradi tega, ker so Zagrebčani pokazali popolno neresnost in so večino borb predali, v ostalih pa niso pokazali nobene športne zavesti in so se mlačno borili. To je vsekakor graje vredno in je edina senca, ki je padla na to prireditev. Nasprotno pa je treba izreči priznanje Beograjčanom, ki so se vedli kot pravi športniki.

LJUBLJANA OSVOJILA POKAL

Po dokaj krepki dopoldanski zmagi domače reprezentance nad Zagrebčani je vladalo za večerni dvoboj z Beograjčani veliko zanimanje. Beograjčanom smo vendarle dajali nekoliko prednosti, ker se Ljubljančani dopoldne niso vsi prav dobro izkazali. Toda zgodilo se je majhno presenečenje — zmagala je Ljubljana z rezultatom 8:4.

Na Gospodarskem razstavišču se je ob 20 zbralo nad 1000 gledalcev, kar je za tovrstne prireditve doslej vsekakor rekord. V napetem pričakovanju so se začele borbe. Že v bantam kategoriji je Ljubljančan Perme razvnel gledalce s sijajno tehniko in odličnimi meti in zmagal. Navdušenje gledalcev se je stopnjevalo pri vsaki naslednji točki, predvsem v težki kategoriji, kjer se je znova uveljavil odlični Sernko. Tudi ostale borbe so bile lepe in tehnično na višini, tako da so gledalci bodrili nastopajoče naravnost s »huronskim« vpitjem, pa vendar dostojno in nepristransko.

Vsekakor moramo poudariti, da je bil to najlepši dvoboj, kar smo jih kdajkoli videli v Ljubljani. Zmaga domače reprezentance, v kateri so se izredno odlikovali Perme, Sernko in Bida, je popolnoma zaslužena.

Rezultati: bantam: Stojančić : Perme 0:2, perolahka: Jovanović : Zidanič 2:0, lahka: Kokanović : Kunšič 2:0, srednja: Rakić : Maček 0:2, poltežka: Nesić : Bida 0:2, težka: Radović : Sernko 0:2.

MEDNARODNI GLEDALIŠKI RENDEZ-VOUS V PARIZU

DOMAČE SREČANJE

Žal, tu v Parizu nisem utegnil spremljati raznih diskusij po našem časopisju, ki so zadevale znamenito gledališko »krizo«, sodelovanje Jugoslavije na pariškem festivalu, izbor dela in gledališča, ki bi nas naj zastopalo, različna mnenja o gostujočem francoskem gledališču (TNP) itd.

Glede naše »krize gledališča« kaže, da se kar preveč padarjev drenja okrog »bolnika« in da morda poglavitna skrb ni posvečena vedno njegovi bolezni.

Vendar, kljub vsej tej pretirani skrbi, vem, da bolnik ne bo podlegel. Poznam ga, prijatelja! Zdi se mi, da on, v sebi, sploh ni tako resno bolan, nasprotno, da je celo krepak po konstituciji, da ima jasne misli in zdravo srce in da si včasih drzne biti celo pogumen; da pa je, revež — žal — vse predolgo živel v zatohlem zraku, da se premalo giblje v ortopedskih opravah, da ima slab apetit ob enolični hrani, da je ob centimetrskih razgledih postal brljav za širše dimenzije in da se ob starih puritanskih damah pač težko zaljubi.

Tako se ljubi prijatelj suši in bledi in bojim se, da mu bodo pričeli izpadati lasje. Kajti napada ga zavratna socialno-kulturna bolezen, ki je ni mogoče zdraviti z aspirinom, kot bi morda kdo rad.

Skromen nasvet za terapijo: vitamini in klimatsko zdravljenje.

Zdravnikom: ne pozabite na težje bolnike!

V MEDNARODNI TEKMI

V primeri z njegovimi kolegi iz raznih strani sveta, ki se srečujejo v Parizu, je po rasti prav krepak dečko, le da je zamudil nekaj vlakov, ki odrinejo vsako desetletje in da se v glavnem raje vozi — peš. Njegova fizična izdržljivost in resnobna vnema sta prav zavidljivi in tudi s svojo ljubko zdravo naturnostjo vzbuja pozornost. Stalno je — po nepotrebnem — zelo hrupno in prizadevno razburjen in ima sila opravka s samim seboj, kot »hudi« avtomobil iz leta 1890, ki kljub vsemu razburjanju vozi samo 12 km na uro. Njegov truš bi danes zadostoval za zvočno kuliso cele tankovske patrulje. Poleg vsega je neekonomičen: je pretežak, vozi prepočasi in porabi preveč bencina.

Še nekaj: močni ljudje so vsekakor koristna pridobitev človeštva. Vendar nič ne pomaga: najraje gledamo in poslušamo lepe, zanimive in duhovite ljudi.

MALA KOREKTURA ZA DOMAČO RABO

Nekje v slovenskem tisku sem bral, da so letos povabili samo štiri države od tistih, ki so lani sodelovale na Pariškem festivalu. Med njimi nas — v znak priznanja. Lanski uspeh Jugoslovanskega dramskega gledališča je bil zelo velik in ga Francozi in tujci še letos omenjajo s priznanjem. Prav je, da vemo to tudi pri nas doma. Prav nič potrebno pa ni, pisati v zvezi s tem neumnosti. Kajti dejstvo je, da so za letos povabili 29 (!) držav, med njimi vse lanskoletne, razen Izraela in Danske.

Relata refero: o povabilih na Festival: »Mi ne vabimo posameznih gledališč, temveč države prek njihovih ambasad. Vaša država je na povabilo odgovorila: ne. Zaradi finančnih težav. Gostujoče gledališče mora namreč nositi vse stroške potovanja in bivanja. Mi plačamo gledališče (hišo) in vse stroške v zvezi z vajami, odrske delavce, propagando itd. Gostujoče gledališče dobi tudi ves čisti inkaso.

Direktor Zagrebškega dramskega gledališča g. Budak nas je med svojim bivanjem v Parizu večkrat obiskal in nam ponudil gostovanje svojega gledališča. Mi smo bili v principu za to, a smo pripomnili, da smo uradno dobili na povabilo negativen odgovor. G. Budak je predložil svoje finančne probleme z željo, da mu zagotovimo dnevni inkaso v neki zgledni višini (baje 200.000 fr.). To seveda ni bila za nas tako enostavna zadeva. Toda, ker je simpatični Budak insistiral in se boril, je direkcija končno pristala, vendar s pripombo, da jih mimo ambasade ne moremo povabiti.

Seveda je bila to nova situacija, kajti nekdo se je začudil, zakaj nismo že prej rekli, da bi dali ta denar... Po nekaj dneh smo dobili uradno sporočilo, da Jugoslavija sprejema povabilo in da pride v Pariz Jugoslovansko dramsko gledališče iz Beograda. Napovedali so kralja Leara...

Vsekakor je bilo to »un peu triste« (»rahlo žalostno«) za g. Budaka in njegovo gledališče, kajti brez njegovega prizadevanja bi Jugoslavija sploh ne bila zastopana na letošnjem Festivalu.«

Tako mislijo na direkciji Pariškega festivala.

JEGOR BULIČOV

Da je bil izbor dela neprimeren in nespameten, je bilo jasno pri nas doma že pred gostovanjem. Vsaj bral sem tako. Razlogov za to jasnost je več in jih ne utegnem ponavljati. Zanimivejše pa bo morda to, da so že na popoldanski jugoslovanski konferenci pred predstavo stavili vprašanje tudi tujci, zakaj prihajamo z Gorkim in ne s kakim domačim delom, posebno še, ko smo lani dosegli tako pomemben uspeh z Dundom Marojem. Odgovor je bil z naše strani približno tak: da je to najboljša uprizoritev JDP, da lahko v njej pokažemo naše najboljše igralce in da po lanski predstavi — usmerjeni v stil commedie dell'arte — lahko pokažemo tudi drugo smer: pravi realizem.

Res je, pokazali smo ansambel talentiranih igralcev, ki z vso resnostjo, prizadevnostjo in silovitostjo ustvarjajo življenjsko verne like in ki so izvrstno uglašeni. Pokazali smo tudi stilno urejeno predstavo »ortodoksnega« realizma, z vsemi njegovimi odlikami in historično zanimivostjo.

V tem realističnem prizadevanju je predstava dosegla, za Pariz, presenetljivo, neverjetno, skoraj dokumentarično autentičnost: igralci so se do kraja »identificirali« s svojimi osebami in se polno uživljali v medsebojnih odnosih, tako da so včasih pretirano zanemarili izraz tega notranjega doživljanja. Od tod so izvirale razne »realistične« pretiranosti: ogromne, pogosto prazne »pauze«, mestoma razvlečenost brez nujnega tempa, pretirano pomembno podčrtavanje, slaba, pretiha, neizrazita dikcija. Ob tem me je spremljal vtis nekake zasebne igre, prepuščajoče se osebnemu užitku »notranjega doživljanja«, vtis nekakega igranja »med sabo«, kot da bi igralci prezirali občinstvo, kot da jih občinstvo ne zanima. Drugi ekstrem: prehrupno — včasih neutemeljeno kričanje in beganje in v izrazu vse predivji izbruhi.

Prvo dejanje je bilo tako tiho, »poglobljeno«, dikcijsko tako malomarno (v tretji vrsti parterja dva Slovenca nisva mogla slediti tekstu; k sreči tujcev to ni motilo!), igra tako razvlečena, izraz tako bledo-nezanimiv, da sem se bal katastrofe. K sreči je drugo dejanje bolj živo in tu so pokazali igralci vse odlike svojega temperamenta, iskrene zavzetosti, igralske moči in notranjega bogastva. Živanović je bil res — veliki! Osvojili so občinstvo. Žal se — po mojem — tretje dejanje v celoti ni obdržalo na tej višini.

Jugoslovanska predstava je bila za Pariz kurioziteta, ker takega teatra danes skoraj ni več mogoče videti. Vsaj v Parizu ne, niti na Festivalu. To je res star, muzealen, po mojem mrtev teater naših dedov. Občinstvo — med njimi mnogo Jugoslovanov, ki stalno živijo v Parizu — je izredno živahno in navdušeno pozdravljalo igralce z dolgotrajnim aplavzom. Kritike — ki pa so vse zelo dobrohotne (nisem še bral negativne ocene tudi res slabih festivalskih predstav) — so vse polne hvale in priznanja, čeprav nekateri (Kemp v »Mondu«) ob umerjeni hvali opozarjajo, da je to gledališče staro dobrih petdeset let...

Ko sem pred leti videl v Beogradu isto predstavo, se mi je zdel mnogo bolj sveža, bolj živa, bolj polna. Menda sem takrat pisal o njej z bolj spoštljivim občudovanjem. Nekdo od naju dveh se je med tem pač spremenil.

FRANCE JAMNIK

VESTI IN DOGODKI

Jahalni turnir v Ljubljani

Ljubljana, 26. junija. Danes je imel jahalni klub Ljubljana-Bežigrad svoj praznik. Razvili so klubski prapor ter ob tej priložnosti organizirali uspel jahalni turnir.

V tekmovanju pionirjev je zmagal Buda Marjan (Ljubljana-Bežigrad) na kobili »Biba«, Miloš Cimperman (Ljubljana-Bežigrad) je zmagal v kategoriji U na kobili »Pupa«, Štefan Šulak pa na kobili »Vilma« v kategoriji P.

Pripadnik Ljudske milice Berko Martinčič je s konjem »Marko« zmagal v preskokih čez barijere.

Na programu je bila tudi šaljiva točka. Tu je v igri s stolčki zmagal tekmovalec Stanojević, pripadnik JLA na konju »Igor«. M.

ATLETIKA

Jesenice pred Litijo

Jesenice, 26. junija. — V okviru tekmovanj slovenske atletske lige sta se danes na Jesenicah pomerili moštvi Jesenic in Litije. Zmagali so domači z rezultatom 8530:8278 točkam.

Nastopile so tudi atletinje Jesenic, ki so nabrale 5732 točk.

Mladinski nogometni turnir

Številnim prireditvam v čast 10-letnice športa v svobodi se bo pridružil tudi eden najkvalitetnejših mladinskih nogometnih turnirjev, ki smo jih po osvoboditvi videli v Sloveniji. Mladinska komisija NZS, ki je organizirala to tekmovanje mladih nogometašev, je izbrala za ta turnir najboljša nogometna moštva Slovenije in povabila k sodelovanju še tri moštva iz bratskih republik, ki so se rada odzvala vabilu. Tako bodo torej od srede, 29. t. m. pa do nedelje, 3. julija merila svoje moči moštva »Vojvodine« iz Novega Sada, Spartaka iz Subotice in Lokomotive iz Zagreba poleg slovenskih enajstoric Rudarja iz Trbovelj, Maribora in Branika iz Maribora ter »Ljubljane« in Odreda iz Ljubljane.

Spored tekem je takle: Stadion ob Titovi cesti: 29. junija ob 16: »Vojvodina« : »Lokomotiva«, ob 17.45 Odred : Branik; 30. junija ob istem času Odred : »Vojvodina« in Lokomotiva : Branik; 1. julija »Vojvodina« : Branik in Odred : Lokomotiva; stadion v Šiški: 29. junija ob 16: Spartak : »Maribor«, ob 17.45 »Ljubljana« : Rudar; 30. junija: »Ljubljana« : »Maribor« in Spartak : Rudar; 1. julija: »Maribor« : Rudar in »Ljubljana« : Spartak.

Množične vaje na »Spartakiadi«

Praga, 27. jun. (Tanjug). Na stadionu Strahov v Pragi se je te dni začela I. »Spartakiada«. Prvi del je trajal od 23. do 26. junija. Sodelovalo je kakih 150.000 telovadcev — mladeničev in deklet v skupinah po 5000 do 16.000 telovadcev. Najtežjo vajo je izvedlo 15.680 učencev in učenk delavskih šol. Zelo lepo vajo je izvedlo tudi 15.000 mladih dijakov srednjih šol.

V nedeljo dopoldne je bila velika parada: kakih 120.000 udeležencev »Spartakiade« je v sprevodu korakalo po praških ulicah.

Prve dni je prisostvovalo »Spartakiadi« več kot 100.000 gledalcev, v soboto in nedeljo pa več kot 200.000.

Jutri, 28. junija se začne atletsko tekmovanje za moške in ženske, ki bo trajalo dva dni, od 2. julija dalje pa bodo tekmovanja v telovadbi, skokih v vodo, vaterpolu in plavanju.

MEDNARODNI TENIŠKI TURNIR

Trabert in Patty polfinalista

Wimbledon, 27. junija. (Tanjug). Prva polfinalista na mednarodnem teniškem turnirju v Wimbledonu sta Tonny Trabert (ZDA) in Budge Patty (ZDA). Trabert je premagal Jaroslava Drobnyja z 8:6, 6:1, 6:4, Patty pa Lonisa Hoada (Avstralija) s 6:4, 6:4, 6:4.

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 27. junija 1955

V soboto in nedeljo je bilo v vsej Sloveniji toplo in lepo vreme z redkimi krajevnimi plohami. Srednja dnevna temperatura se je gibala med 19 in 22 stopinj Celzija, v jugozahodnem predelu pa med 20 in 24 stopinj. Močan naliv je imela Ajdovščina — 32 mm, Črnomelj in Mokronog pa do 9 mm. V Ložah so bile padavine neznatne in je padlo do 1 mm dežja.

N a p o v e d : Opozarjamo vinogradnike Primorskega sektorja, naj pričnejo s tretjim škropljenjem vinogradov.

Vinogradniki v okolici Lož pri Vipavi in Ajdovščine naj končajo s tretjim škropljenjem do 30. junija.

Za ostale kraje Primorskega sektorja bomo končni rok tretjega škropljenja objavili jutri po radiu in v dnevnem tisku.

Na Primorskem je pričakovati poleg peronospore vinske trte tudi močan pojav oidija (pepelaste plesni). Zaradi tega primešajte bordojski brozgi vedno žvepleni preparat Cosan in to 300 gramov na 100 litrov pripravljene bordojske brozge.

Pazite na kvalitetno škropljenje in pravilno pripravo škropiva.

Uprava hidrometeorološke službe in Kmetijski inštitut

SPOROČILO ČEŠKOSLOVAŠKEGA VELEPOSLANIŠTVA

Veleposlaništvo Češkoslovaške republike v Beogradu opozarja češkoslovaške državljane v Jugoslaviji na odlok predsednika Češkoslovaške republike z dne 9. maja 1955 o amnestiji. Amnestija zajema tudi češkoslovaške državljane v inozemstvu. Po VII. členu so oproščena kazniva dejanja za zapustitev republike osebam, ki so brez dovoljenja zapustile ozemlje republike, če se vrnejo v Češkoslovaško republiko v roku šest mesecev od dneva objave amnestije.

Prošnjo za dovoljenje vrnitve in za izdajo ustreznih dokumentov sprejema veleposlaništvo Češkoslovaške republike v Beogradu, Bulevar revolucije 22, telefon 29-960, delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek in petek od 10—12.30. Veleposlaništvo bo prav tako nudilo vsa potrebna pojasnila.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za torek, 28. junija

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00—6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Pregled tiska — 6.35 Slovenske narodne pesmi — 7.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 7.30 Gospodinjski nasveti — 7.40—8.00 Zabavna glasba — 12.00 Opoldanski spored lahke glasbe — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Kmetijski nasveti: Žlčne opore za fižol, paradižnik, grmiče in drevje — Prihranimo si les — 13.10 Glasbeni mozaik (pester spored operne in solistične glasbe) — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike: Kako je s poleti v vsemirje — 14.40 Skladbe Emila Adamiča poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška — 15.15 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature: Franc Srimf: Človek z bergljo — 16.20 V svetu opernih melodij — 17.15 Plesna glasba, vmes reklame — 18.00 Zdravstveni nasveti — 18.10 Slovenske narodne pesmi poje Gorenjski vokalni kvintet — 18.30 Športni tednik — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 »Na Gorenjskem je fletno« (pisan spored slovenskih narodnih pesmi) — 20.30 Tedenski notranjepolitični pregled — 20.40 Isolde Ahlgrimm igra na čembalo preludije in fuge J. S. Bacha — 21.00 Radijska igra — Miroslav Krleža: »Trije domobranci (ponovitev) — 21.35 Lahka glasba — 22.15—23.00 Zaplešite z nami (plesna glasba).

22.15—23.00 UKV program: Nočni koncert — 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE

Sreda, 29. junija ob 20: Jan de Hartog: »Zakonska postelja«. Izven.

Podjetje

»PRVA ISKRA«

BARIČ PRI BEOGRADU

razpisuje natečaj

za sprejem v službo:

ŠEFA KNJIGOVODSTVA z dokončano ekonomsko fakulteto ali srednjo ekonomsko šolo z 10-letno prakso

ŠEFA KOMERCIALNEGA ODDELKA z dokončano ekonomsko fakulteto ali srednjo ekonomsko šolo z 10-letno prakso

OBRAČUNSKEGA USLUŽBENCA z dokončano srednjo ekonomsko šolo in triletno prakso

6 TEHNIKOV-TEHNOLOGOV za delo v obratu in laboratoriju

5 VISOKO KVALIFICIRANIH STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV

STROJNIKA za delo pri Diesel motorju

ELEKTRIČARJA - VIŠJEGA SPECIALISTA za delo v električni delavnici

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku.

Prošnje z življenjepisom in opisom dosedanjega dela pošljite na gornji naslov ali vprašajte za pojasnila na tel. 86-26 interno 43.

1087

VESTI IZ MARIBORA

DEŽURNA LEKARNA

Torek, 28. junija 1955: lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.

Sreda, 29. junija 1955: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.

KINO

PARTIZAN: Ameriški zabavni film: »Nismo poročeni«. Tednik.

UDARNIK: Francoski film: »Krenkbij«. Tednik.

POBREŽJE: Angleški film: »Kapitanov raj«. Tednik.

STUDENCI: Ameriški film: »Zaseda«. Tednik.

LETNI KINO ŠOLA: Ameriški film: »Zaseda». Tednik.

DROBNI OGLASI

NAJDITELJA avtomobilske gume dimenzije 5.50 × 16.00 s platiščem za avto znamke »Volkswagen«, prosimo, da se javi na naslov »Agroservis«, Maribor, Tržaška cesta 94. Guma je bila izgubljena na relaciji Ljubljana—Trojane 2374

FOTOGRAF, samski, 35 let star, ima delavnico blizu Beograda — išče fotografko. Ponudbe oglasnemu oddelku beograjske »Borbe« pod geslom: »Fotograf«. 17618

PRAZNO SOBO išče solidna nameščenka srednjih let. Dam visoko nagrado ali posojilo. 5283

ENOSOBNO STANOVANJE v Ljubljani zamenjam za enako na Reki čimprej. Ponudbe dostaviti v upr. LP pod »Nujno«. 2826

ENOSOBNO STANOVANJE, veliko, suho, v Ljubljani, zamenjam za enako v Zagrebu ali Splitu. Plačam selitev. Ponudbe dostaviti v upravo LP pod »Selitev čimprej«. 2827

SOP KLJUČEV, izgubljenih na Večni poti, v bližini št. 35, sem našel. Naslov v upravi LP. 8235

ELEKTROMOTOR, enofazni, tričetrt do 1 KS, 800 do 1400 obratov v minuti, kupim. Sadik Serhati, Jorgangji, Djakovica, Ulica Maršala Tita 381. 23381

BEOGRAD—LJUBLJANA. Zamenjam enosobno stanovanje. Ponudbe pod geslom »Dogovor« v upravo »Borbe« Beograd.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Finski film

Poročni venec

Tednik: »Mladina in šport«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Aine Maija in Tikkanen. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 14 dalje.

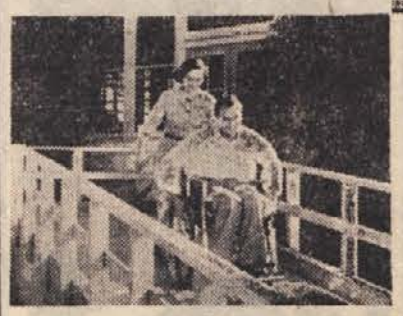

KINO »KOMUNA«

Ameriški film

»MOŽJE«

Tednik: »Filmske novosti št. 26«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Marlon Brando in Teresa Wright. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Angleški film

Skrivnostni profesor

V glavni vlogi: Leslie Howard, Mary Morris in Francis Sullivan. Režija: Leslie Howard. Predfilm. Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

Usoda ljubezni

V glavni vlogi: Kirk Douglas in Dennie Robin. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

KINO »SLOGA«: Sovj. film: »Zvesti tovariši«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Čirkov in Merkurov.

Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOČA«: Ital. film: »Na konici meča«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi: Frank Latimore in Milly Vitale. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 15 dalje.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Italijanski film: »Na konici meča«. Tednik. Predstava ob 20.45.

LETNI KINO JLA: Finski film: »Poročni venec«. Tednik. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih uro pred pričetkom predstave.

POZIV!

Po čl. 32 Uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij

pozivamo vse delavce in uslužbence

ki jim je prenehalo službeno razmerje s tem podjetjem, pa imajo po čl. 31 gornje uredbe pravico do deleža pri končni

razdelitvi plačnega sklada za leto 1954

da se po sklepu delavskega sveta v roku treh mesecev javijo pismeno ali osebno zaradi izplačila njihovega deleža.

V prijavi navedite čas, ki ste ga prebili na delu v podjetju. Po roku treh mesecev od dneva te objave izgube delavci in uslužbenci pravico do deleža pri razdelitvi plačnega sklada za leto 1954 v dobro rezervnega sklada.

Podjetje

»POBEDA« — GORAŽDE

1079

PROFESORSKI ZBOR INŠTITUTA ZA TELESNO VZGOJO V BEOGRADU

razpisuje

NATEČAJ

za sprejem:

DOCENTA za teorijo telesne vzgoje z metodiko

honorarnega PREDAVATELJA za psihologijo

ASISTENTA za vodne športe

Prijave s potrebnimi dokumenti del predložite direkciji Inštituta, Deligradska 27, v roku 15 dni od objave tega natečaja.

IZ DIREKCIJE INŠTITUTA

štev. 3789/55

1076

DNEVNE NOVICE

LJUBLJANSKI FESTIVAL

OD 11. JUNIJA DO 14. JULIJA

Nocoj, v torek, 28. junija, bo ob 20.30 na Rotovškem dvorišču sonatni večer švicarske pianistke Ilse von Alpenheim in violinista Igorja Ozima. Vstopnice so na razpolago v festivalni blagajni v Križankah. Velja za abonente A in B, ki so vplačali abonmajski prispevek.

Občni zbor Društva upokojencev, podružnice Bežigrad, bo v četrtek, dne 30. junija ob 15 v sindikalni dvorani železniške kurilnice, dohod iz Parmove ulice. Člani, udeležite se občnega zbora.

»FLEX« mora biti vedno doma! Zajamčeno neškodljiv za čiščenje mastnih madežev iz tkanin, usnja itd. je »FLEX«. Pazi na zaščitno znamko »FLEX«.

Če hočeš kvaliteto, zahtevaj samo znano »JELA« kopalno sol. Osvežuje telo, desinficira in krepi tvoje živce!

Ob nesreči v Senjskem zalivu, pri kateri je s 25 tovariši našel smrt v 31. letu starosti naš dragi in nepozabni sin, mož, brat, svak in stric

TOMO LAZAREVIĆ

poročnik bojnega broda

se zahvaljujemo sorodnikom, tovarišem, prijateljem, enotam in poveljstvu Jugoslovanske vojne mornarice, ljudski oblasti in družbenim organizacijam, ki so nam izrekli svoje sožalje in se poslovili od dragega pokojnika.

Žalujoči družini Lazarević in Tošić

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 28. junija ob 20: Galsworthy: »Okna«. Abonma F.

Sreda, 29. junija ob 20: Galsworthy: »Okna«. Abonma B.

Četrtek, 30. junija ob 20: Galsworthy: »Okna«. Abonma G.

Sobota, 2. julija ob 20: Shakespeare: »Romeo in Julija«. Gostovanje v Zagorju.

OPERA

Torek, 28. junija ob 20: Wolf-Ferrari: »Štirje grobijani«. Abonma red D.

Sreda, 29. junija ob 20: Mozart: »Don Juan«. Abonma red C.

Četrtek, 30. junija ob 20: Strauss: »Nekdanje svečanosti«. Stravinski: »Lisica Zvitorepka«. Gotovac: »Simfonično kolo«. Abonma red E.

Petek, 1. julija ob 20: Wolf-Ferrari: »Štirje grobijani«. Abonma red H. Abonente SNG prosimo, da do konca tega meseca zanesljivo poravnajo vse plačilne obveznosti za abonma.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Torek, 28. junija ob 16: Anouilh: »Colomba«. Abonma red Torek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji;

ob 20: Anouilh: »Colomba«. Abonma red Torek. Vstopnice so tudi v prodaji.

Sreda, 29. junija ob 20: Anouilh: »Colomba«. Abonma red Sreda. — Vstopnice so tudi v prodaji. Zaključek sezone 1954/55.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE Ljubljana, Križanke, Viteška dvorana

Sreda, 29. junija: Zola-Maurette: »Thérèse Raquin«. Vstopnice se dobijo v Festivalni blagajni, Trg francoske revolucije, rezervacije tel. 22-296.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA — MESTNI DOM

Sreda, 29. jun. ob 20.: J. Konfino: »V soboto se poročim!«, komedija, red B. (Vstopnice so tudi v prodaji). Zaključek sezone. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 32-860.

V cvetu mladosti in sredi požrtvovalnega dela nas je za vedno zapustil naš

VLADIMIR FAJGELJ

student geografije

Z njim nismo izgubili le mnogo obetajočega sodelavca, temveč tudi vsem dragega prijatelja in tovariša.

GEOGRAFSKO DRUŠTVO SLOVENIJE

GRADBENO PODJETJE

»NAPRED« — BEOGRAD — Zahumska ulica 26

potrebuje za delo v Beogradu več kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev:

zidarjev, tesarjev in teracerjev

Razen teh strokovnih delavcev potrebuje podjetje še

dva daktilografa

Stanovanje za samce zagotovljeno, delo po normi, zaslužek pa po tarifnem pravilniku. Podjetje plača strokovnim delavcem tudi ločeno življenje. — Za pojasnila se obrnite osebno, oziroma za osebe iz drugih krajev pismeno ali telefonično na številko 43-432 interno 02.

1137

Kupimo

ali sprejmemo kot prenos osnovnih sredstev

PARNI KOTEL

proizvodnja pare 608 t/h, ogrevalne površine 200 m² z vodogrelnimi cevmi in predgrelci pare

Interesenti naj se javijo na naslov:

Fabrika vunenih tkanina u Vučju pri Leskovcu

1140

190

Noburo Endo je bil uren, razgledan gospod nizke postave, sivih las in bradat. Na vratih njegove pisarne je bilo z zlatimi črkami napisano ime neke velike japonske zavarovalnice. V pisarni so stale omare s policami, polnimi papirnatih škatel, v katerih so bili menda spravljeni vzorci blaga. Gospod Endo je nakazal tri bežne poklone in s tem so bile formalnosti opravljene. Yošio, ki je pričakoval, da bo prišel v nekakšno uredništvo, se je začudeno oziral po pisarni.

»Ste že jedli? Ne? Priporočam vam restavracijo Fuji, kjer vam postrežejo z ocvrtimi ribami, in Shigoyamo, kjer lahko dobite perutnino. Ali pa ste bolj navdušeni za zahodne jedi? Jaz obožujem francosko kuhinjo,« je rekel Endo hitro. Zaploskal je in čeden deček trinajstih let je prinesel angleški čaj. Po govorici in kretnjah gospoda Enda je Yošio pač lahko spoznal, da je izobražen, videti pa je bilo, da se je znebil vsega balasta zamotanih in dologoveznih vljudnostnih ovinkov, in tako je kar naravnost prišel z barvo na dan.

»Naročilo, ki ga imam za vas, ni novinarske, ampak bolj — kako bi dejal — bolj osebne narave,« je rekel in si pomel urne, majhne roke. »Imam sicer rahle zveze z vašim spoštovanim časnikom, toda to je samo poslovna zadeva; gre za razpečevanje na Kitajskem, ne za literarni del. Sicer sem tudi jaz v mladosti napisal nekaj pesmi, toda življenjska proza mi je vzela ta dar. No, da prideva k stvari, moj spoštovani gospod Murata —«

Endo ni izgovoril svoje misli do konca, marveč je stopil k veliki železni omari v kotu in jo z mnogimi obrati tajne ključavnice odprl. »Ali se ukvarja vaše spoštovano delovanje z zavarovanjem?« je vprašal Yošio, da bi zapolnil premor.

»Tudi,« je odgovoril Endo. »Tudi. Med drugim se ukvarjam tudi z zavarovanjem. Toda razen tega imam važnejše naloge.«

Iz železne blagajne je vzel črno usnjeno aktovko, jo položil na pisalno mizo predse in upri cilja svest si pogled naravnost v Yošiove oči. »Prizadevam si, da bi s svojimi pičlimi in skromnimi močmi koristil naši domovini,« je dejal.

Yošio je popil čaj. »Ali kadite?« je vprašal Endo, »seveda kadite. Oprostite, prosim. Ker sam ne kadim, po neumnosti zmeraj pozabim ponuditi prijateljem cigarete.«

Potisnil je pred Yošia škatlico japonskih cigaret Cherry in prižgal zanj vžigalico.

»Zvedel sem, da ste po smrti vašega zelo spoštovanega gospoda brata na razpolago stvari, ki mu je bila pri srcu,« je rekel zdaj Endo in vstal, ko je omenil mrtvega Kitara, da bi se priklonil

»To je bila njegova želja —« je pritrdil Yošio. Na Kitara ni mogel misliti, ne da bi imel čuden, nekoliko grenak občutek. Naj je bila Kitarova smrt še tako nesmiselna, Yošio jo je ovil z velikim in romantičnim sijem. Ko je Kitaro še živel, je bil lepši, sijajnejši, sicer samo mlajši brat, toda sin bolj ljubljene žene. Ker je Yošio ljubil brata, mu je bilo lahko stati v njegovi senci. Odkar Kitara ni bilo več, da bi z jasno in razveseljivo navzočnostjo skrbal ostrino ljubosumnosti, je Yošio kdaj pa kdaj čutil to grenkobo. Mrtvi brat je živel mnogo močneje in zahtevneje od živega. Prevzel je bil dolžnosti, v katere sam ni veroval. Sveti samomor s starim mečem je bil napravil iz otročje, nepremišljene in deželi škodljive zadeve nekaj, za kar so se morali potomci navduševati. Bilo je, ko da Yošio po Kitarovi smrti nima več pravice živeti lastno življenje, marveč do mora nadaljevati nedokončano življenje svojega brata.

Vsega tega z besedami ni bilo moč izraziti. O tem ni smel govoriti.

»Prosim za naročilo,« je rekel.

Endo je sedel njemu nasproti in ga ošinil s srepim pogledom. Nastal je premor. Tudi tu so brneli ventilatorji v vročem zraku.

»Če se ne motim, dokaj dobro poznate spoštovano gospo Russellovo, kajne?« je vprašal naposled; njegove besede so zvenele običajno in površno.

»Ne, to mora biti pomota,« je odgovoril Yošio presenečen. Spet mu je pogledal starejši mož naravnost v oči in njegov pogled je obtičal med Yošiovimi obrvi ko prst, kažoč nani.

Jadranski sejem

SPLIT OD 10.—18. SEPTEMBRA 1955

Prijave za sodelovanje do 10. julija Upravi sejma: Split, poštni predal 161

2115

Podjetje v gradnji

TERMOELEKTRARNA „KOLUBARA“

VELIKI CRLJENI (50 km od Beograda)

razpisuje

NATEČAJ

za sprejem v službo naslednjega obratnega osebja:

20 strojnikov I. kateg. z izpitom za upravljanje parnih turbin

Kandidati bodo poslani na 6-mesečni tečaj za vodje kotlov z avtomatično termično komando pri termoelektrarni »KOSTOLAC«.

V poštev prihajajo samo osebe, ki so proste 1. avgusta ali najkasneje 1. septembra 1955 in imajo urejeno vojaško obveznost; plača za čas tečaja 65 din na uro in 200 din terenskega dodatka dnevno; ves čas tečaja je zagotovljeno brezplačno skupno stanovanje in hrana po komercialnih cenah; kandidati morajo po opravljenem tečaju opravljati izpit po programu iz Uradnega lista FLRJ št. 17/55 točka F, prav tako tudi po programu iz Dodatka tega Uradnega lista, po čemer dobe diplome za vodje kotlov z avtomatično termično komando; po opravljenem izpitu bodo tečajniki poslani v TE »Kolubara«, kjer je zagotovljeno za poročene enosobno oziroma družine z več člani dvosobno stanovanje, za samske pa skupno samsko stanovanje; kandidati morajo po opravljenem izpitu podpisati pogodbo s podjetjem, da bodo v njem ostali najmanj dve leti; pismene ponudbe sprejema gornji naslov najkasneje do 15. julija 1955; o izidu natečaja bodo interesenti pismeno obveščeni, kje in kdaj bo v Beogradu z njimi sestanek.

20 kvalificiranih ključavničarjev

z enoletno prakso pri popravilih kotlov z avtomatično termično komando in vsaj enoletno prakso pri ravnanju s takimi kotli zaradi napotenja v zgoraj imenovani 6-mesečni tečaj za vodje kotlov z avtomatično termično komando pri TE »Kostolac«. — Plača za čas tečaja 48 dinarjev na uro in 160 dinarjev terenskega dodatka dnevno; ostali pogoji kakor zgoraj.

4 tehnike elektrotehnične stroke

s triletno prakso v elektrogospodarstvu zaradi usposabljanja za stikala pri TE »Kostolac«; usposabljanje bo trajalo štiri mesece in se začne 1. avgusta 1955; plača med usposabljanjem 10.000 dinarjev mesečno in 160 dinarjev terenskega dodatka dnevno; ostali pogoji kakor zgoraj.

1123

TOVARNA AVTOMOBILOV – MARIBOR

razpisuje mesto

vodje oddelka za investicije

Pogoj: gradbeni inženir ali tehnik z večletno prakso. Pismene ponudbe sprejema

TOVARNA AVTOMOBILOV — MARIBOR

M 343

GRADBENO PODJETJE

»KOMGRAP« – BEOGRAD – Sremska ulica 4

Poziva vse delavce in uslužbence, ki so bili v službenem razmerju s podjetjem leta 1954, in sicer:

6 mesecev — in je službeno razmerje prenehalo zaradi odpovedi podjetja,

9 mesecev — in je prenehalo službeno razmerje zaradi njihove odpovedi, ali

6 mesecev in so bili v službenem razmerju do 31. decembra 1954,

da v roku treh mesecev od dneva objave pošljejo pismeno svoje naslove zaradi deleža pri razdelitvi viška plačnega sklada za leto 1954.

V prijavi je treba obvezno navesti, na katerih gradbiščih podjetja so delali.

Po preteku treh mesecev od dneva objave izgube delavci in uslužbenci, ki se ne bodo prijavili podjetju, pravico do deleža pri razdelitvi plačnega sklada.

1143

TOVARNA USNJA »KONUS« SLOVENSKE KONJICE

SPREJME V SLUŽBO:

dva inženirja kemika

več usnjarskih in kemijskih tehnikov

strojnega tehnika oziroma knjigovodjo

za evidenco osnovnih sredstev

V poštev pridejo tudi kandidati brez prakse.

Podjetje lahko sklene z dobrimi študenti v zadnjih dveh letnikih oziroma z absolventi pogodbe o štipendiranju.

Ponudbe je treba poslati na:

Uprava tovarne usnja »KONUS« - Slov. Konjice

2380

UPRAVNI ODBOR PODJETJA

»TITO« V VOGOŠĆI

(SARAJEVO)

razpisuje natečaj za

tehničnega direktorja podjetja

Pogoji: dokončana strojna fakulteta. Zaželena je daljša praksa v vodenju podjetja.

Plača po tarifnem pravilniku ali po sporazumu. — Stanovanje zagotovljeno.

Pismene ponudbe s podrobnim življenjepisom pošljite na naslov:

Preduzeće »T I T O« — VOGOŠĆA (Sarajevo)

1106

V ZALOŽBI ČASOPISNO-ZALOŽNIŠKEGA PODJETJA

»TEHNIČKA KNJIGA« - BEOGRAD

bosta izšli konec tega meseca prvi dve knjigi iz III. serije izbranih del Julesa Vernea

DOŽIVLJAJI KAPETANA HATERASA
I. del — prevod R. Živkovića
DOŽIVLJAJI KAPETANA HATERASA
II. del — prevod R. Živkovića

Ostale tri knjige iz te zbirke bodo izšle konec julija:

ZAGONETKA LEDENOG MORA
I. del — prevod M. Jankovića
ZAGONETKA LEDENOG MORA
II. del — prevod M. Jankovića
LOVCI NA METEORE
Prevod K. Mihailovića

Vse knjige so tiskane v latinici, obsegajo približno 14 tiskovnih pol, format 14 × 20 cm, in so bogato ilustrirane. Vezane v polplatno z večbarvnim ovitkom. Cena vsej zbirki je 1250 dinarjev.

Prvi dve knjigi, ki bosta izšli konec tega meseca, lahko dobite za 500 dinarjev.

Doslej sta izšli dve zbirki Izbranih del Julesa Vernea.

PRVA ZBIRKA:

CAREV GLASNIK
I. del — vezano v polplatno (razprodano) — broširano 120 dinarjev.
CAREV GLASNIK
II. del — vezano v poplatno (razprodano) — broširano 120 dinarjev.
ZELENI ZRAK
Vezano v polplatno (razprodano) — broširano 120 din.
DOKTOR OKS
Vezano v polplatno (razprodano) — broširano 120 din.
KULA SVETILJA NA KRAJU SVETA
Vezano v polplatno (razprodano) — broširano 120 din.

DRUGA ZBIRKA:

20.000 MILJA POD MOREM
I. del — broširano 130 din — polplatno 160 din.
20.000 MILJA POD MOREM
II. del — broširano 130 din — polplatno 160 din.
JUŽNA ZVEZDA
Broširano 130 din — polplatno 160 din.
PET NEDELJA U BALONU
Broširano 130 din — polplatno 160 din.
DOŽIVLJAJI TRI RUSA I TRI ENGLEZA
Broširano 130 din — polplatno 160 din.

Vse knjige lahko dobite pri založniku s plačilom vnaprej na tekoči rač. št. 101-T-314 z opombo, za katere knjige je denar poslan. Stroške odpreme in poštnino nosi založnik. Knjig ne pošiljamo po povzetju. Knjigarne imajo običajen popust. — Vsa naročila pošljite na založnika:

ČASOPISNO-ZALOŽNIŠKO PODJETJE

»Tehnička knjiga«, Beograd, Ulica 7. julija 26/I.

Poštni predal 307 — Tekoči račun 101-T-314

1138

NAJNOVEJŠE IZDAJE

Izšlo je:

»Zvezni družbeni plan za 1955 in predpisi za njegovo izpolnitev«
Cena 300 dinarjev

»Zgodovina in teorije knjigovodstva«
Napisala dr. Radmila Teofanović. Cena: broširano 300 din, polplatno 380 din

»Zakon o davku na dediščine in davku na darila«
s pojasnili Mihaila Šćekića — Cena 120 din

»Zbirka predpisov o potnih in selitvenih stroških drž. uslužbencev ter delavcev in uslužbencev v gospodarstvu«
s pojasnili Živka Pevačevića — Cena 220 din

TE DNI BO IZŠLO:

»Devizno poslovanje«
(po najnovejših predpisih) Miloša Sofrenovića in dr. Miodraga Matejića

»Upravno pravo FLRJ«
Napisal akademik profesor dr. Ivo Krbek

»Zbornik predpisov LR Srbije«
I. knjiga — besedila predpisov uredili dr. T. Vasiljević, dr. M. Jović in D. Stanić — Redakcija Milenka Kangrge

»Navodilo za opravljanje periodičnih obračunov«
Napisali V. Džonić, I. Apostolović in B. Jevtić

PRIPRAVLJAMO:

»Tabele za obračunavanje zaslužkov«
Sestavili M. Ivanović, B. Saračević in S. Pavić

»Zbirka predpisov o JLA«
Sestavila R. Perunović in Lj. Kovijanić

»Zbornik predpisov LR Srbije«
II. knjiga

»Komune, njihova organizacija in področje dela«

VSE KNJIGE SO NATISNJENE V LATINICI

Naše knjige prodajajo vse knjigarne v FLRJ!
Knjigarnam dajemo 15 % rabata!
Izvršujemo tudi posamezna naročila, ne da bi zahtevali poštnino!

»BIRO ZA IZRADU OBRAZACA«

IZDAVAČKO ŠTAMPARSKO PREDUZEĆE

Beograd — Prizrenska ulica 6

Poštni predal 479 — Telefon: 28-107 in 26-065

1125

SVET ZA PROSVETO IN KULTURO OLO V MURSKI SOBOTI

razpisuje

MESTO KNJIŽNIČARJA

Študijske knjižnice v M. Soboti

Pogoji: fakultetna izobrazba ali večletna praksa v knjižnici, znanje madžarskega jezika. — Nastop službe takoj.

Prošnje je poslati na tajništvo za prosveto in kulturo OLO v Murski Soboti do dne 31. julija 1955.

2382

TVORNICA HIDRAVLIČNIH NAPRAV »PRVA PETOLETKA« - TRSTENIK

proda

537 magnetov za enocilindrske oto motorje in okrog 5.000 m pancir-kabla

Cena magnetu 17.000 dinarjev — pancir-kablu pa 1035 dinarjev

KONSTRUKCIJSKI PODATKI:
za motorje: do 1500 cm
število cilindrov: 1
smer vrtenja: desno
teža: okrog 1,280
višina osi: 31 mm
priključek: z dvema vijakoma M 6
skupna dolžina: 106 mm
dolžina magneta: 101
višina: 106 mm, širina 69 mm

DELOVNI PODATKI:
pri minimalnem vrtenju: 90 o/min, dolžina iskre 5
pri maksimalnem vrtenju: 3000 o/min, dolžina iskre 8,5

Pogled A

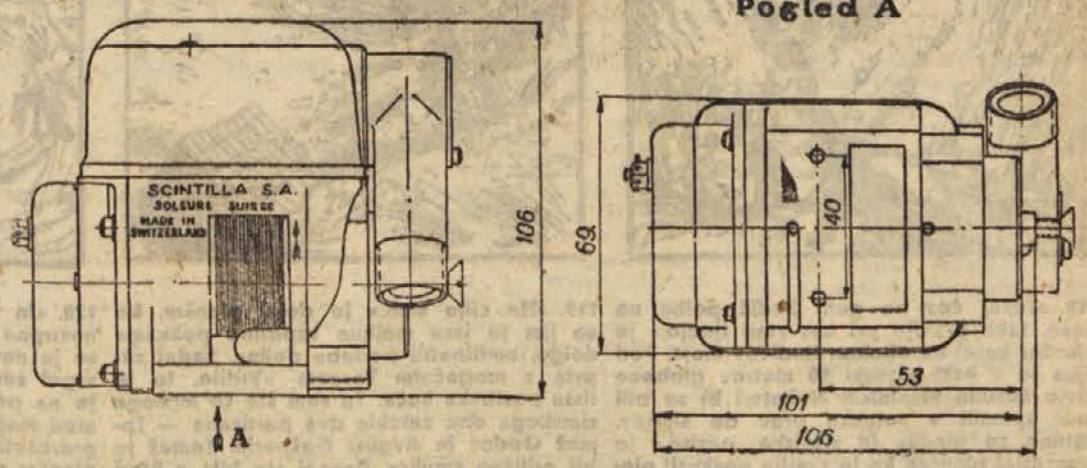

1145

List izdaja časopisno založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/III., telefon št. 39-181 — Notranjepolitična — gospodarska rubrika telefon štev. 21-613 in kulturna rubrika telefon št. 21-887, Nazorjeva ulica 10/II. — Uprava: Kopetarjeva ulica 2, telefon 30-181 — Telefon za naročnino in oglase 31-030 — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun pri NB 601-T-632, poštni predal 42 — Tisk tiskarne »Ljudske pravice« — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisi se ne vračajo

OPAZOVANJE POPOLNEGA SONČNEGA MRKA

je znanstvenikom na Ceylonu onemogočil črn oblak

Na otoku Ceylonu se je zbralo včeraj teden nad sto znanstvenikov iz vseh krajev sveta, da bi opazovali sončni mrk, ki je nastal v ponedeljek in ki je bil od leta 1250 najdaljši, kar so jih videli ljudje z Zemlje. Njihova najbolj vroča želja je bila seveda, da bi jim bilo vreme naklonjeno, in ta želja se jim ni izpolnila. Večina znanstvenikov se je odločila za opazovanje sončnega mrka na Ceylonu, kjer je na tem otoku vreme ob tem letnem času večinoma lepo. Od vremena neodvisna sta bila samo dva Američana, ki se nista odpeljala na Ceylon, marveč na Filipine. Prvi, fizik, pri opazovanju ni vezan na jasno nebo, drugi, dr. Frank Back, pa je imel pripravljeno reaktivno letalo, da bi se z njim dvignil nad oblake, če bi zakrivali nebo. Leteti je hotel vzporedno z lunino potjo in tako še nekoliko podaljšati čas popolnega sončnega mrka.

ZAKAJ ZVEZDE »IZGINEJO

Back, dober prijatelj pokojnega Alberta Einsteina, je sledil tokrat pobudi svojega prijatelja in skušal ugotoviti, zakaj so zvezde v bližini Sonca tudi nevidne, če lunina senca zakrije sonce. Po Einsteinovem mnenju sta tu možni samo dve razlagi: ali je zemeljsko ozračje neprimerno debelejše, kakor domnevajo znanstveniki, ali pa je dozdevni »prazni« prostor okrog Sonca v resnici napolnjen s plinom ali kozmičnim prahom.

Zato je Back napeto čakal na ta sončni mrk, ker je bil prepričan, da mu bo pomogel odgovoriti na to vprašanje. Sončni mrk je namreč trajal šest minut.

Mnogi znanstveniki so prispeli tudi v jugovzhodno Azijo. V Colombu se je začel sončni mrk kmalu po sedmi, ob 8.9 je bilo zastrto že vse sonce in šele ob 9.30 je postalo spet svetlo. Toda znanstveniki so se kot rečeno uračunali. Minuto pred popolnim mrkom je namreč zakril sonce črn oblak, tako da ga sploh niso videli. Samo ameriški znanstveniki v Sigiriya na vzhodni obali Ceylona in pa druge odprave na Filipinih so sončni mrk dobro videle. V mestih so morali prižgati luči. Praznoverni ljudje na podeželju so prinašali žrtve bogovom. V pragozdovih pa so živali tulile od strahu, ko je nastal mrk.

PRAZNOVERNI DOMAČINI

Prebivalci Ceylona pa so z veliko zaskrbljenostjo pričakovali popolni sončni mrk, s katerim povezujejo razne vraže. Mislijo zlasti, da pomeni tak mrk nesrečo. Njihov strah je bil tem večji, ker so jih zdravstvene oblasti opozorile na nevarnost, če bi opazovali sončni mrk s prostim očesom.

Trideset let je varčevala

Florence Stevens iz Walsalla v Angliji je kupila vozni listek za polet iz Londona v Kalifornijo in plačala zanj 350 funtšterlingov v samih novčičih po tri pennyje, ki jih je bilo 28.000. V Kalifornijo je odpotovala, da bi obiskala svoji dve sestri, ki ju že 30 let ni videla. Varčevati je začela že leta 1925 in šele zdaj se je nabralo toliko novčičev, da je lahko plačala vožnjo.

Te dni je prišlo v Hanowru do velikega pretepa, ko so prebivalci stali v dolgih vrstah pred blagajnami, kjer so prodajali vstopnice za zadnjo tekmo nemškega nogometnega prvenstva. Ljudje so se tako nagnetli, da je nastala panika. Mnogo jih je bilo ranjenih, več se jih je onesvestilo. Končno je morala posredovati policija, ki je iz gneče izvlekla poškodovane in onesveščene

Umetni dež

Poskusi ameriške mornarice, da bi s »sejanjem« nevihtnih oblakov vplivala na vreme vzdolž atlantske obale, so se izjalovili. V poročilu newyorške univerze, ki je delala te poskuse, je rečeno, da niso podprli teorije, po kateri bi lahko z umetnimi oblaki povzročili ali preprečili večje nevihte. Poskuse so delali dve leti. V tem času so piloti ameriške mornarice vrgli iz letal 30 ton suhega ledu in razpršili po zraku 150 kg srebrnega jodida. Samo prostorno omejeno »sejanje« oblakov lahko nekoliko vpliva na vreme.

Bolečin ne čuti

Angleški nevrologi se že dolgo ukvarjajo s primerom nekega dečka, ki ne čuti ne dotika, ne bolečin. Ta izredno redki primer »ganglinevropatije« še zmeraj klubuje vsem naporom medicine in kirurgije. Deček ne čuti ne toplote, ne mraza in tudi ne električnega toka. Ko je bil še čisto majhen, mu je veter zanesel v oči prah tako, da nekaj trenutkov ničesar ni videl. Otrok je mencal oči tako, da so mu jih zdravniki komaj rešili. Nedavno se je naslonil na razbeljeno peč, pa ni čutil bolečin.

Tatinska sraka

Sraka je prišla v pregovor, ker rada krade vse, kar se sveti in odnaša v svoje gnezdo. V gozdiču blizu Münchena so zasačili pri tatvini srako, ki je nosila v gnezdo naočnike. Fotograf je po naključju našel njeno gnezdo in več dni opazoval srako, zelo navdušeno za naočnike, pa naj so bili kakršnikoli. Na dnu gnezda so našli pet jajc, robove pa je sraka okrasila z naočniki.

Najmanjši Egipčan

Egiptovski premier Naser je pred dnevi sprejel najmanjšega Egipčana — 80 let starega predsednika vasi Gornjega Egipta. Ta predsednik je prišel v Kairo, ker mu je predsednik Naser zagotovil razgovor. Na sliki predsednik Naser s šejkom Ahmedom Salemom med razgovorom v Kairu.

Nov aparat za naglušne

Vdelan je v držalce naočnikov

Moderna medicina se zateka v raziskavah, diagnostiki in terapiji čedalje bolj tudi k fiziki in njenim pomagalom, kar pa terja tudi vključitev tehnike v njeno službo. Temu plodnemu sodelovanju se mora sodobna medicina zahvaliti za mnoge pomembne uspehe. Eden največjih in najkoristnejših uspehov fizike in tehnike v službi trpečih ljudi je nov aparat za naglušne, tako imenovani »akumed«, ki ga je izdelala neka berlinska tvrdka in ki sodi med najzanimivejše akustično-medicinske aparate.

Aparat so izdelali po načrtih upravnika Helmholtzevega inštituta za tonsko psihologijo univ. prof. dr. Schumanna. Gre za ojačen slušni aparat, vdelan v držalca naočnikov, tako da je praktično povsem neviden. Ker je mikrofonska odprtina v neposredni bližini očesa, dojema naglušen človek ne le glasove, marveč sploh vse, kar se dogaja v njegovi neposredni okolici. Lahko bi torej rekli, da je to univerzalen aparat za naglušne.

Električni tok dobiva ta aparat iz majčkene anodne baterije in toplotne baterije v velikosti hlačnega gumba. Obe bateriji sta vdelani v isto držalce, v katerem sta tudi majčkeni napravi za okrepitev zvoka in za odmev glasov. Anodna baterija deluje približno 500 ur, toplotno pa je treba napolniti vsakih šest ur. Ker dobi kupec k vsakemu slušnemu aparatu tri toplotne baterije, ima eno napolnjeno zmeraj na razpolago. Ker se lahko zgodi, da človek pozabi odložiti slušni aparat, je za vsak primer poskrbljeno za avtomatično prekinitev električnega toka. Brž ko držalce nekoliko upognemo, se tok prekine. Za naglušne, ki imajo normalen vid, so vdelana v naočnike namesto leč zaščitna stekla. Ko vidiš naglušnega človeka s tem aparatom, bi mislil, da nosi običajne naočnike.

Na sliki vidite najmlajšo nemško letalko Christine Harler, ki je stara šele 17 let. V začetku junija je na tekmovanjih v Locarnu ob jezeru Lago di Maggiore dobila mednarodno letalsko priznanje

ALPINISTI

Odprava ameriške univerze Princeton je priplezala 8. junija na vrh 7.358 m visokega Trihmira v pogorju Karakorum. Ta gora stoji v državi Hitral na severozahodni meji Pakistana. Na njen vrh sta priplezala Thomas Mutch in Joseph Murphy.

MALI LEKSIKON

Kakšne vrste medu poznamo?

Kateri način zapisovanja človeških misli je najstarejši?

Koliko Židov so pobili nacisti?

Med je naravno zdravilo, ki ga ljudstvo že zdavnaj uporablja za zdravljenje posameznih bolezni, zlasti kašlja, bolezni v grlu, želodcu in črevesju. Z medom uspešno zdravimo tudi nahod, tako da si z njim namažemo nosnice, ki jih čez dve ali tri minute spet izperemo. Iz medu izdelujemo več zdravil. Med pa je koristen tudi za okrepitev telesa. V medu je 75 % do 82 % sadnega in grozdnega sladkorja. Grozdni sladkor gre iz črevesja naravnost v kri, ki ga odvaja v mišice in tako pospešuje telesno toploto. Med ugodno vpliva na sluznico notranjih organov, pospešuje tudi spanje in krepi šibak organizem. Priporočljiv je zlasti za otroke. Razen sladkorja so v medu beljakovine, železo, fosfor, kisline in po najnovejših dognanjih tudi vitamini A, B in C.

*

Še zdaj napravijo nekateri ljudje vozel na žepnem robcu, če se hočejo nečesa spomniti. Ta običaj ima svoje globlje korenine. Po mnenju nekaterih etnologov so ljudje v pradavnih časih, ko še niso poznali nobene pisave, »pisali« z vozli. Seveda niso napravili enega ali dveh vozlov na robcu, kakor zdaj, da bi na karkoli ne pozabili, marveč so zavezali na desetine vozlov na različne načine in vsak je imel svoj pomen.

*

Ko je bil Hitler na krmilu v Nemčiji, so ubili v deželah pod gospostvom fašizma nad 6.000.000 Židov. Največ, in sicer 3 milijone, so jih ubili na Poljskem. V Rusiji, kolikor so jo zasedli Nemci, so ubili 2,100.000 Židov, na Balkanu 740.000, v Nemčiji pa približno pol milijona, tako da jih je ostalo samo še 21.000.

Uspeh francoske pilotke

Najbolj sloveča francoska pilotka Jacqueline Auriol, snaha bivšega predsednika republike Francije, mesec dni ne bo smela letati, ker je na poskusu, da bi prekosila ženski hitrostni rekord, letela pod predpisano varnostno višino. Na rekordnem poletu z reaktivnim letalom nad Bretignyjem je dosegla hitrost 1100 in 1170 km na uro. Letela pa je, kot rečeno, prenizko. Prekosila je sicer uradno pripoznani ženski hitrostni rekord, ki ga je dosegla leta 1953 Američanka Jacqueline Cochran s hitrostjo 1072 km na uro, toda njenega rekorda uradno niso pripoznali. V svoje opravičilo je Auriolova izjavila, da stori človek pač vse, kar more, če gre za rekord, in da bo to spet storila, brž ko bo smela znova letati.

Morska voda je zdravilna

pomešati pa jo je treba s sodo

Najslavnejši zdravnik starega veka Hipokrat je trdil, da je z medom pomešana morska voda zdravilo proti posameznim kožnim boleznim. Ljudska medicina je priporočila isto zdravilo proti tuberkulozi žlez. Angleški zdravnik Russell je leta 1873 proučil učinek morske vode in dal pobudo za ustanovitev morskih kopeli. Francoz Kenton je leta 1897 ugotovil, da so si slane sestavine morske vode zelo podobne. Zato je priporočal piti morsko vodo kot zdravilo.

S tem mnenjem se strinjajo tudi nekateri sodobni zdravniki. Seveda ne smemo morske vode jemati ob obali, kjer je polna bacilov, marveč najmanj 60 km od obale in iz globine kakih 25 m. Pa tudi takšno vodo je treba s filtrom očistiti bakterij in jo potem spraviti v hermetično zamašene steklenice. Preden jo pijemo, jo je treba pomešati s sodo. Morska voda koristi zlasti ljudem, obolelim za nekaterimi boleznimi želodca in črevesja (gastritis, napenjanje, zaprtje, pomanjkanje želodčnega soka) dalje v primerih telesne oslabelosti ali okrevanja po hudi bolezni, pri nespečnosti, težavah v izmenjavi snovi v telesu, nekaterih oblikah ledvičnih kamnov in pri posameznih kožnih boleznih. Morska voda zelo ugodno vpliva na otroke.

PIŠE: GUSTAV GUZEJ

RISE: MILAN BIZOVIČAR

118. »Tukaj čez pa goni hudič polhe na pašo, tako pravijo pri nas stari ljudje,« je planšar kazal na obokan Hudičev most. Pod njim je v ozki soteski 50 metrov globoko divje šumela Mostnica. Nekateri bi se bili radi spustili v sotesko prav do slapov. »Stene so gladke in spolzke, pazite,« je opozarjal planšar, ko je Čaplja poskusil plezati. Že po nekaj metrih mu je spodrsnilo in v zadnjem trenutku se je ujel na vejo, nagnjeno čez previs. Potem so rajo z mostu opazovali divji potok. »Kdo bi si mislil, da je tako lep svet skrit med temi hribi,« je z občudovanjem govorila Tinca.

119. »Na cilju smo,« je dejal planšar, ko se jim je izza majhne vzpetine pokazala dolga, amfiteatru podoba dolina, zadaj zaprta z mogočnim Toscem. »Vidite, to je tista pastirska koča. Tu sem sta se mrzlega zimskega dne zatekla dva partizana — Tomaž Godec in Avgust Gašperin. Tomaž je bil odličen smučar. Ponoči sta bila v Stari Fužini in rano zjutraj sta v visokem snegu prišla na smrt utrujena do sem. Mislila sta, da bosta tu varna. V tej koči sta se zakopala v listje in zaspala. Med potjo pa ju je videl nek lovec in ju sledil, ko pa je videl, kam sta šla, ju je šel naznanit Nemcem.

120. »In kaj je bilo potem?« je vprašalo nestrpno več tabornikov. »Potem...? Nemci so ju navsezgodaj obkolili. Iz spanja ju je vrgel surov nemški: ‚Roke kvišku!' Gustelj je na pol v snu zagrabil za puško, skočil med Nemce in se prebil iz koče. Tu ga je prerešetala nemška strojnica,« je pokazal planšar na prvi ovinek za skalo. »Več Nemcev se je pognalo na drugega partizana. Tomaž je bil zelo močan, toda taki premoči ni bil kos. Podrli so ga in zvezali.« »Pa jim ni mogel uiti?« je vprašal žalostno eden. »Ne! Močno zastraženega so odpeljali v Begunje. Tam so ga strašno mučili in končno ustrelili.«

Za dobro voljo

JEZIK IN ZAKONSKI MOŽ

Annemarie Selenko je nekoč predavala švedskim poslušalcem o junakinji svojega romana Desirée, ženi prvega švedskega kralja iz vladarske hiše Bernadotte. Pisateljica, rojena Avstrijka, je morala predavati v švedskem jeziku, ki pa ji je delal velike težave. Srca poslušalcev pa si je pridobila, ko je rekla:

»S švedskim jezikom mi gre tako, kakor z možem — oba ljubim, nobenega pa ne obvladam.«

ČE JE ČLOVEK ZASPAN

V Parizu se je pripetilo na svečani premieri Mussetove drame »Svojeglavost« nekaj izrednega. Vtem ko je občinstvo z zadovoljstvom spremljalo uprizoritev, je nenadoma nekdo na ves glas zasmrčal. Igralci so nehali igrati in vsi so se ozrli na elegantno oblečenega moža z dolgo črno brado, ki je v svoji loži sladko spal. Niti hrup, ki je nastal v gledališču, ga ni zdramil. Zaman so kričali nanj tudi ljudje iz sosednih lož. Prihiteli so gledališki uslužbenci in na splošno zahtevo občinstva odstranili nediscipliniranega gledalca iz lože. Šele potem se je predstava lahko nadaljevala.

Ko je naposled zastor padel, je navdušeno občinstvo zahtevalo, naj pride avtor na oder. Lahko si mislimo presenečenje gledalcev, ko so spoznali v avtorju smrčečega moža iz lože.

Kopanje pod stražo

»Še trenutek, prosim, takoj pride pomoč.«